

KARYS

1958
GRUODIS —
DECEMBER

KARYS

1958 M.
Nr. 10 (1347)

Redaktorius **Zigmas Raulinaitis**
Redaktoriaus pavaduotojas **Stasys Butkus**
Kalbinę dalį redaguoja **Kazys Kepalas**

Dailiosios literatūros dalį redaguoja **Vincas Jonikas**
Administratorius **Leonas Bileris**
*
Leidžia **L. V. S. Ramovė** New Yorko Skyrius

Atskirus skyrius redaguoja:
Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje,
Justinas Liaukus — Karinės žinios,
L. Š. S. T. — Tremties Trimitas.
Kunigunda Kodatienė—Šaulė Tremtyje

TURINYS

Dr. Vinco Kudirkos paminklas, Clevelando Lietuvių Darželyje, Lietuvos Karininkų Ramovės dovana. Atidengtas spalio 2 d. 1938 m. Iš kairės dešinėn: Clevelando meras Burton, konsulas P. Daužvardis, maj. S. Narušis ir M. Narušienė.	Viršelis
E. Šulaitis — Mintys metų pabaigai	318
J. Skardis — Ką galvoja rusų generolai	319
B. Auginas — Po amžių dangum	322
K. Tallat-Kelpša — Su Clevelando Ramove	324
S. Stasienė — Birutietės nepamiršta savo siekių	327
K. S. Karpis — Lietuvos Kar. Ramovės Dovana	328
P. J. Žiurys — Antanas Smetona	332
B. Auginas — Mūsų jėgos ir darbai — Tėvynės išlavimui	334
K. Kepalas — Herodoto istorijos	339
Tremties Trimitas	340

Bendradarbiai

K. Ališauskas, P. Alšėnas, J. Apyrubis, V. Augustinas, A. Balčiūnas, B. Balčiūnas, A. Bernotas, P. Bliumas, P. Būtėnas, E. Cekienė, P. Dirakis, S. Dirmantas, K. Jankūnas, V. K. Jonynas, J. Juodis, J. Almis Jūragis, Dr. K. Jurgėla, J. Kiaunė, A. Levickis, Marijū žuvėdra, Nėlė Mazalaitė, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, A. Novickis, T. Papartis, V. Perminas, P. Plechavičius, A. Reklaitis, M. Reklaitis, V. Raulinaitis, J. Skardis, A. Sodaitis, Dr. V. Cruogienė, Mag. Hist. K. Stalšanas, J. Šarūnas, E. Šulaitis, V. šventoraitis, J. Tumas, O. Urbonas, kun. Dr. S. Valiušaitis, J. Vėgelis, V. Vilkutaitytė-Gedvilienė, B. Vrublevičius.

ATSTOVAI: Balys Brazdžionis, Chicago, Ill. Andrius Mart. Cieminis, Rochester, N. Y. Stasys Misiūnas, Omaha, Nebr. Jonas Čitulis, Cleveland, Ohio. V. šalkūnas, Australija. Morkus Šimkus, Baltimore, Md. Kazys Trečiokas, Newark, N. J.

PLATINTOJAI JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md.—K. Bradūnas,
Boston, Mass.—“Baltic Florists”,
Brockton, Mass.—A. Mantautas,
Chicago, Ill.—J. Karvelis, “Marginiai”, J. Memėnas.
Cleveland, Ohio—V. Ročiūnas,
Detroit, Mich.—Vl. Mingėla, “Neringa”, V. Perminas,
Grand Rapids, Mich.—J. Belinis,
Los Angeles, Calif.—V. Prižgintas,
Omaha, Nebr.—Elz. Ribokienė,
Philadelphia, Pa.—A. Impulevičius,
Newark, N. J.—Kazys Trečiokas,
Rochester, N. Y.—P. Saladžius,
A. Sabalis.
Waterbury, Conn.—V. Vaitkus.

KANADOJE:

Hamilton, Ont.—J. Pleinys,
Z. Orvidas,
St. Catherines, Ont.—J. Vyšniauskas,
Toronto, Ont.—V. Aušrotas, A. Kuolas, “Parish Library”, J. Smolskis,
Montreal, Que.—“Parish Library”,

ANGLIJOJE:

J. Bružinskas, 46 Springcliffe,
Bradford 8, Yorks.
D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave.,
London, West 4, Great Britain.

AUSTRALIJOJE:

N. Butkūnas, 9 Cowper St.,
St. Kilda, Vic.
A. Kubilius, 131 Crozier Ave.,
Edwardstown, So. Australia.
E. Stašys, 72 Canterbury Rd.,
Canterbury, Suburb, NSW.
Pr. Zenkevičius, 181 Victoria St.,
N. Geelong, Vic.

VENEZUELOJE:

Tėvų Kelias, Apartado 369,
Caracas, Venezuela, SA.

THE WARRIOR, magazine for the veterans, of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly except July and August by “KARYS”, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A. Subscription \$6.00 per year. Single copy 60 cents.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT BROOKLYN, N. Y.

Isteigtas Lietuvoje 1919—
Nepriklausomybės kovų—
metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Ameri-
kos Valstybėse 1950
metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 10 (1347)

GRUDIS - DECEMBER

1958

VLADA PROSCIŪNAITĖ

ŠVENTASIS KŪDIKĖLIS

Vieni, vieni,

*lyg be piemens paklydę avys,
jie pražiūrėjo laukime akis į tolį.*

Tu ateini,

*o jie — jie dar neparuošė Tau guolio
ir vaikui nenušluostė ašarėlių,
Šventasis Kūdikėli.*

Tu ateini

*po tūkstančio devynių šimtų metų,
ir mes jau nepražiūrime akių į tolį —
milijonai mūs — mes ne vieni..*

*Bet mes — mes dar nespėjome paruošt Tau
guolio,*

*nei vaikui nenušluostēm ašarėlių
per tūkstantį devynis šimtus metų,
Šventasis Kūdikėli..*

Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" Centro Valdyba Naujųjų Metų proga nuoširdžiai sveikina visus Sąjungos šeimos narius — Ramovėnus, mūsų mielas ir veiklias Birutininkes, Savanorius-Kūrėjus, Šaulius ir seses Šaules, Laisvės Kėvų Invalidus ir visus kitus lietuvius kovojančius ir dirbančius Lietuvos laisvės reikalui čia, laisvuose kraštuose ir ten — pavergtoje tėvynėje.

Ištvermė, nepalaužiama dvasia, karšta tėvynės meilė, gilus tikėjimas į tautos laisvės rytojų ryžtas ir vieningas visų lietuvių darbas tėvynės laisvinimo pastangoje teįdi mus ne tik per ateinančius Naujus 1959 Metus, bet ir per visą laiką, kol mūsų tėvų žemė - Lietuva vėl laisva bus.

Lietuvių Veteranų Sąjungos
R a m o v ė
Centro Valdyba

MINTYS METŲ PABAIGAI

Edv. Šulaitis

1958 metai jau eina prie pabaigos. Eina nesulaikomais žingsniais, palikdami žmones, valstybes, karalius, eilinius žmones, tuos, kurie visko turi ir tuos, kurie gyvena nedatekliuje. Ir vėl ant sienos kabinsime naują kalendorių, plėšime vieną po kito jo lapus, laukdami savo svajonių išsipildymo, žydrės atėities. Žiemos sviežą pakeis pavasario žalias želmuo, vėliau karštos saulės spinduliai ir pagaliau, nugeltę rudens lapai. Ir taip, kaip mašinos ratuose — viskas suksis laikrodžio tikslumu: be nukrypimų ir išimčių.

Šiandien mes linkime vieni kitiems geresnių Naujųjų Metų, kurie atneštų daugiau džiaugsmo, laimės ir kitų žemiškųjų ir sielos gėrybių. Sakome nuvalkiotas frazes, lyg jos iš tikrųjų daug ką reikštų ir būtų labai prasmingos. Apgaudinėjame save ir artimuosius su įvairiais linkėjimais, kurie turi tiek pat naudos kaip ir dažnos šventinės dovanos, savo prigimtimi kartais tuščios, be gilesnės prasmės.

Tačiau gyvenimas yra realus ir jis eina savo keliu, nežiūrint - ar mes jį norėtume matyti tokį ar kitokį. Ir nepaisant to, kiek mes gražių žodžių išsakysime, kiek malonių kortelių parašysime - jis nuo to nepasikeis, panašiai, kaip nepasikeičia politinė padėtis nuo mūsų ar kitataučių politikų tuščiažodžiavimų.

Koki buvo 1958 metai? Jie mums buvo gana brangūs, nes minėjome nemaža svarbių sukakčių. Viena iš jų - 40 metų sukaktis nuo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo, kita - vienodai svarbi - Lietuvos kariuomenės 40 metų

sukaktis, kariuomenės, padėjusios tą paskelbtąją Nepriklausomybę iškovoti ir išsaugoti. Šios sukaktys buvo daugelyje vietų gražiai prisimintos ir atšvestos, tačiau nevisi jas pagerbė kas taip pat buvo laukta. Daugelyje vietovių mes matėme tam tikrų šešėlių ir asmeniškumų, vietų prie garbės staų nepasidalinomo, matėme nesutikimų dėl minėjimuose surinkto dolerio ir kitų menkumo žymių.

Tai vis dalykai, kurių mes turėtume vieni kitiems nekartoti sekanciais metais. Tai pavyzdžiai ne didvyriškumo, bet nykštukų atstovų, be vidinio gilumo individų. Argi tai savanorių-kūrėjų dvasios atspindys ar tai Nepriklausomybės akto signatarų troškimas ar tai už laisvę galvą padėjusių karių testamento vykdymas? Atsakykime sau ramiai ir apgalvokime!

Taip pat minėjome 100 metų gimimo sukaktį nuo lietuvių tautos žadintojo dr. Vinco Kudirkos, 500 metų gimimo sukaktį nuo lietuvių šventojo ir globėjo šv. Kazimiero ir 25 m. sukaktį nuo Lietuvos didvyrių Dariaus-Girėno istorinio skridimo į tėvynę. Kiekviena iš šių sukakčių savaip yra mums brangi ir jos taip pat buvo nepraleistos be prisiminimo. Kudirkos Varpas mūs ragino prisikelti iš visokio sumenkėjimo kasdienybėje, šv. Kazimieras mus prašė pakelti akis nuo materialinių gėrybių, o Darius-Girėnas - bent mintimis skatino skristi į Lietuvą, kur pasiliko jaunystėje įmintos pėdos juodoje tėviškės žemėje.

Ir daug kitų sukakčių mes minėjome, daug kalbų išklausėme ir gal būt, asarų nušluostėme. Nelengva jas čia visas paminėti, o be to

KĄ GALVOJA RUSŲ GENEROLAI?

Vakariečių kariniai vadai jau seniai suprato, kad sovietų galvojimas yra visiškai skirtingas nuo pokarinio vakariečių galvojimo. Buvo manyta, kad rusai yra sustingę ir apsikasę II-rojo Pasaulinio karo patyrimuose ir nesugeba suprasti painiavos, kurią įnešė karybon naujieji branduoliniai ginklai. Tačiau jau šią vasarą JAV Gynybos departamento analizuotojas ir sovietų karinės literatūros specialistas Raymond L. Garthoff savo kruopščioje studijoje apie sovietų karinę doktriną, pareiškė visai skirtingą nuomonę.

Savo knygoje "Soviet Strategy in the Nuclear Age" (sovietų branduolinio amžiaus strategija) R.L. Garthoff sako, kad sovietų karinė doktrina nuo Stalino mirties 1953 m. yra padariusi milžinišką šoksnį — nuo durtuvo amžiaus į termobranduolinį amžių. Šis sovietų šoksnis neatvedė tačiau sovietų generolų arčiau prie dabartinės JAV karinės doktrinos, o faktinai tik nukreipė rusus visai kita kryptimi.

R.L. Garthoff, kurio knyga yra pagrįsta šimtais paaiškinimų, nurodymų ir informacijų iš sovietinės karinės spaudos, ir paremta jo asmeniniais pasikalbėjimais su sovietų karininkais, šitaip aprašo sovietų įsivaizduojamą ateities karą:

Pirmieji strateginiai smūgiai padaryti modernių sprausminių bombonešių, tarpkontinentinių ir vidutinių nuotolių raketų ir povandenių laivų vairuojamų raketų sunaikins abi

pusės. Tačiau abipusis sunaikinimas, sovietų nuomone, nereikštų abiejų pusių pralaimėjimą. Pirmieji smūgiai sunaikintų daugumą priešo strateginių oro ir vairuojamųjų raketų bazių. Didesnieji miestai ir pramonės centrai taip pat sunkiai nukentėtų. Gali būti panaudoti net radiologiniai ir bakteriologiniai ginklai.

Tačiau šis milžiniškas abipusis sunaikinimas greičiausiai sunaudotų didesnę dalį atitinkamų tolimo veikimo oro jėgų ir vairuojamųjų raketų taip kad tolimesni šių ginklų veiksmai abiejose pusėse kaip ir nebebegistuotų. Čia gi prasidėtų pati kritiškoji ir sprendžiamoji karo fazė, kurią silpnoji ar blogai pasirengusioji pusė pralaimėtų. Tačiau, reikia manyti, karas bus vedamas tarp gerai pasirengusių didžiųjų pasaulio galiūnų ir šioji karo fazė dar nenusitats laimėjančios ir pralaimėjančios pusės.

Taktinės oro jėgos ir raketos, kurių tikslas yra prieš karinių jėgų sunaikinimas apytikriai ligi 1000 mylių atstumo nuo kariaujančių valstybių sienų, irgi smogtų abipusius branduolinius smūgius. Gi pats svarbiausias dalykas kuris galėtų visą karą pasukti sovietų pageidaujama kryptimi ir iš karto parodytų abiejų kariaujančių pusių karinių jėgų nesibalansavimą, tai būtų sovietų žemyno kariuomenės persvara.

Kadangi sovietų žemyno karinės jėgos yra žymiai didesnės ir plačiau išdėstytos, tai po pirmųjų karo smūgių išlikusios jų armijos bū-

tai nėra šio straipsnio tikslas. Čia tik duodame kelias svaresnes mintis, saryšyje su šių metų pabaiga be noro būti visų įvykių išskaičiuotojais ir analizuotojais.

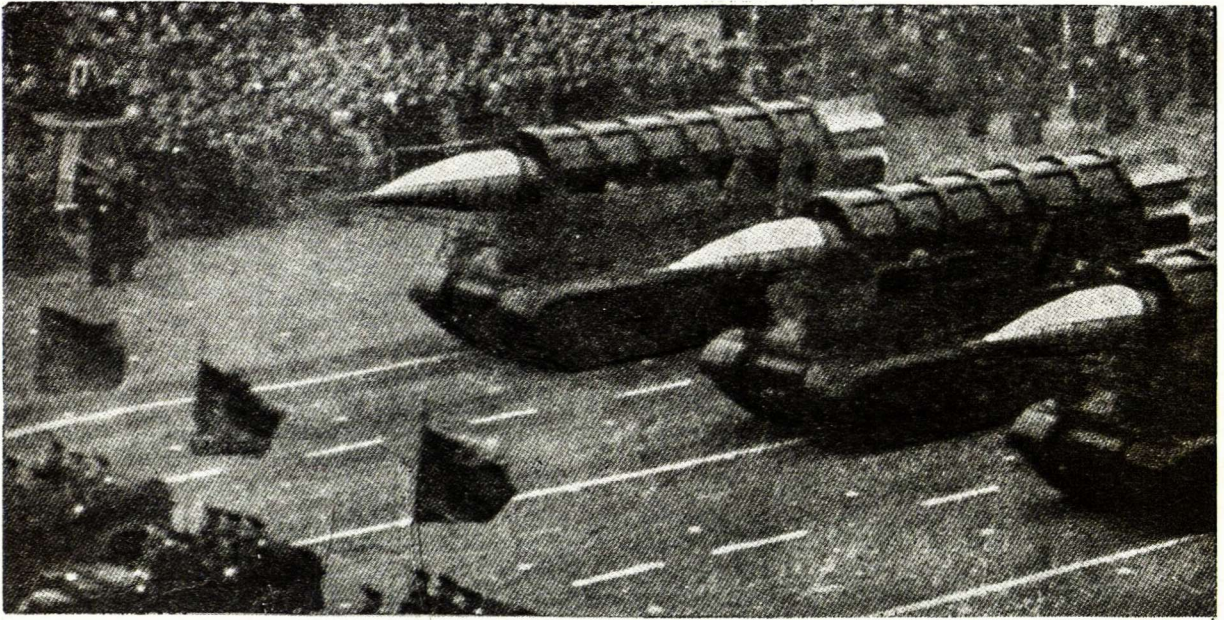
1958 metais mums daug kas žadėjo laisvės dienas, daugiausiai tie, kuriems reikėjo balsų lapkričio mėnesio rinkimuose. Daugelis iš tokių pasakė gražias kalbas, sakydami jog Lietuvai ir kitoms raudonųjų pavergtomis šalims artėja laisvės dienos. Tačiau jų kalbos pasiliko šalių sienose beveiksmės ir vienišos.

Nemaža gražių žodžių buvo išklaudyta ir Lietuvių Bendruomenės surengtame Pasaulio lietuvių kongrese ir kituose mūsų visuomenininkų ar politikų subuvimuose. Jie nedaug ką atnešė, tačiau vis delto ateities istorikams galės parodyti, jog lietuviai buvo geri kalbėtojai ir planuotojai.

Ir štai, žvelgiame į Naujuosius Metus,

kurie nežinome, ką mums atneš. Jie, gal būt nesiskirs nuo praėjusių, tačiau vistiek širdis skatina ko nors naujo laukti. Savrbiausia - laukti laisvės - pačios didžiausios Dievo dovanos-pavergtąjam pasauliui, o ypatingai pavergtai, mūsų tėvynei. To paties, be abejo, laukia ir tėvynėje pasilikę, tačiau jų laukimas ten yra kasdieninė duona, o mūsų - tik kartas nuo karto nubyrantieji trupiniai. Padarykime šį laisvės troškimą ne progų iššaukta duokle, bet dažnu mūsų sąžinės balsu, paremtu realiomis pastangomis ir darbais.

Pagaliam, kada laikrodis muš 1959 metų pradžią, padarykime pasiryžimą, jog Naujieji Metai būtų tikrai vaisingi metai. Vaisingi visuose frontuose, ten kur tik nuo mūsų pastangų gali būti pakreipta vagos linkmė. Padarykime viską, kas tik galima ir tada mūsų sąžinė bus švari ir rami, kaip užgimusio pasaulio Išganytojo veidas.

Komunizmo grėsmė pasauliui — atominės raketos parade Maskvoje, Raudonojoje aikštėje

sią pajėgias nugalėti mažesnes ir proporcingai nukentėjusias vakariečių žemyno mažesnes karines jėgas.

Pačioje karo pradžioje sovietai stengtųsi kuo greičiausiai užimti laisvojo pasaulio Eurazijos kontinentą ir išnaudoti visus užimtųjų žemių turtus ir išteklius kuriuos dar rastų, kad atstatytų karo pradžioje patirtus nuostolius. Visas nuniokotas ir sumažėjęs laisvasis pasaulis visiškai pasidarytų priklausomas nuo vakarinės hemisferos.

Dabartinis karinis galvojimas ir padėties išivaizdavimas būsimo pasaulinio karo atveju JAV sustoja prie abipusiško naikinančio branduolinio karo taško. Kodėl gi sovietų galvojimas ir padėties išivaizdavimas peršoka šią klūtį ir šitame taške nesustoja? Ar todėl, kad sovietai nesupranta ir neįsivaizduoja termobranduolinių ginklų karo pasekmių?

Į šį klausimą R.L. Garthoff turi tokius paaiškinimus.

Karinis pralaimėjimas ir nuostoliai, kuriuos Sovietų Sąjunga iškentėjo 1941 m. galima būtų lyginti nuostoliams, kurie sektų branduolinį karą. Tokių nuostolių ir pralaimėjimo nepatyrė nė viena didesnė valstybė moderniaisiais laikais. 1941 m. vokiečiams užuolus Sov. Sąjungą, sovietai prarado apie 40 procentų savo gyventojų kontrolę, apie 40 procentų savo maisto ir grūdų gamybos, apie 60 procentų savo anglies, geležies, plieno ir aliuminijaus gamybos ir nemažiau 95 procentų savo pagrindinės svarbiausios karinės pramonės. Per trumpą laikotarpį 1941 m. sovietai neteko virš 4 mili-

jonų savo kareivių ir virš dviejų trečdalių savo tankų ir lėktuvų. Branduolinis sunaikinimas gali būti dar didesnis, tačiau Sov. Sąjunga išgyvenusi tokią nelaimę ir krizę kare su vokiečiais 1941 m. išsilaikė ir net laimėjo karą.

JAV karinis tikslas yra tiktai sulaukyti ir nugalėti puolėją. Gi rusų kariniai tikslai yra suformuluoti tokiais pagrindais, kad sovietinę jėgą reikia stumti pirmyn visokiaisiais keliais ir būdais, kurie bus atrasti tinkami kol pačios Sov. Sąjungos išsilaikymas ar išlikimas nėra pavojuje. Sovietai nenumato, kaip jie galėtų okupuoti ar kontroliuoti JAV, tačiau jie numato kad jų pergalė ir visos Eurazijos užėmimas gale karo pastatys juos akis akin su amerikiečiais geresnėje pozicijoje, kokią dabar sovietai turi. Tai yra vizija — fantazijos kūrinys, kuris tačiau duoda pasitikėjimo sovietiniams kalbėtojams ir kuris varo rusų diplomatiją.

Jeigu rusai ir yra numatę, kaip jie kovotų didelį ar pasaulinį karą, tai dar nereiškia, kad jie tokio karo nori. Sovietai puikiai žino, kad yra įvairių karų rūšių, kuriais jie gali laimėti, net nerizikuodami savo raudonosios imperijos sugriuvimu.

Jie neleidžia branduoliniams ginklams nustelbti paprastuosius, ligi šiol buvusius ginklus, ir tuo jie išlaiko savo milžinišką pirmumą kariauti paprastus (ne atominius ar branduolinius) karus. Sovietai viešai skelbia, kad maži ar riboti branduoliniai karai yra negalimi — neįmanomi, tačiau Garthoff yra įsitikinęs, kad sovietai, kaip teoretiškai, taip ir praktikoje yra pasirengę ir tokiems karams.

LIETUVOS KARIUOMENĖS VYČIO KRYŽIAUS ORDINAS

1918 — 1958

P.

Šįmet Lietuvos kariuomenei sueina 40 metų, kai ji atsisteigė Vilniuje 1918 m. ir sudarė sąlygas atsikurti Nepriklausomai Valstybei.

Vykstant kovoms dėl laisvės gen. S. Žukauskas, kariuomenės vadas, pasirūpino, kad pasižymėjusieji kautynėse kariai būtų apdovanojami ordinu. Kariuomenės Vado sumanymas Vyriausybės buvo įvykdytas: 1919 m. Liepos 30 dieną buvo paskelbtas įstatymas pasižymėjusius karius apdovanoti Kryžium „Už Tėvynę“ 1920 m. Vasario 8 d. Kryžius „Už Tėvynę“ buvo pavadintas „Vyties Kryžium“.

1930 m. įstatymas buvo pakeistas ir „Vyties Kryžius“ pavadintas „Vyčio Kryžiaus ordinu“.

Vyčio Kryžius turi Vyties skydą ir kryžių aštuonių galų. Kryžiuose su kardais įrašyta „Už narsumą“. Vyčio Kryžiai turi Nr. ir Lietuvos kariuomenės atsikūrimo datą: 1918.XI.23.

Vyčio Kryžius yra dviejų rūšių. I-ji rūšis - su kardais - pasižymėjusiems kautynėse. II-ji rūšis - be kardų - už nuopelnus valstybei bei kariuomenei. Abiejų rūšių Vyčio Kryžiaus ordinas yra 3-jų laipsnių.

Vyčio Kryžiaus ordino I-ju laipsniu (auščiausiu) Vyčio Kryžiaus ordino Tarybos pasiūlymu apdovanoti šie išymūs valstybininkai:

Pirmasis Respublikos Prezidentas Antanas Smetona,

Kariuomenės Vadas gen. Silvestras Žukauskas,

Belgijos Karalius Albertas,
Italijos Karalius Emanuelis III,
Italų Ministeris Pirmininkas Mussolini,

Čekoslovakijos Respublikos Prezidentas Tomas Masaryk,

Vokietijos Respublikos Prezidentas feldmaršalas von Hindenburg.

Vyčio Kryžiaus ordinu I rūšies (įvairių laipsnių) apdovanoti:

I. Kovose žuvusių:

Karininkų 17,
kareivių 48,
šaulių 2,

Žuvusių tarnybos pareigas einant (kar-kų) 3,

Žuvę Atlanto nugalėtojai didvyriai Darius ir Girėnas.

Viso žuvusių apdovanota 72.

2. Pasižymėjusių kautynėse apdovanota:
karininkų 238,
kareivių 1122,
viso 1360.

3. Svetimšalių žuvusių ir už nuopelnus Lietuvai apdovanotų:

Belgijos, Latvijos, Čekoslovakijos, Italijos, Prancūzijos, Švedijos, Vokietijos, Anglijos, Olandijos, Suomijos ir Amerikos Jungtinių Valstybių piliečių - 57.

Vyčio Kryžiaus ordinu II rūšies (be kardų) už nuopelnus Vastybei apdovanota:

Karių ir civilių 109
Moterų 9
Viso 118

Rusų teorijos lankstumas gali būti pavaizduotas sekančio pavyzdžio. Daugelis vakariečių karinių vadų yra įsitikinę, kad branduoliniai ginklai pėstininkų rankose sumažina žmonių jėgos reikalą, nes branduoliniai ginklai žymiai padidina ugnies jėgą. Gi rusai generolai yra įsitikinę, kad branduoliniai pėstininkų ginklai padidina gyvosios jėgos reikalingumą, todėl kad reikės daugiau kareivių pakeisti ir papildyti sunkesnius ir didesnius žmonių nuostolius. Tokiu būdu ir turime dideles rusų armijas, kurios gali kovoti ir branduolinį ir paprastą karą.

Kitas dalykas ir skirtumas nuo vakariečių yra civilinė gynyba. Amerikiečiai jei ir turi planus, tai nieko rimtesnio nepradėjo dėl slėptuvių ir kitokių priedangų statymo branduoliniam karui pasirengti. Gi rusai, Garthoff nuomone,

jau padarę daugiau radikalų žingsnį decentralizuodami savo pramonę, kad sumažintų nuostolius branduolinio karo atveju.

Garthoff galvoja, kad Čruščiovo pramonės vadovybės decentralizavimo programa yra sujungta su fizine pramonės decentralizacija grynai kariniais sumetimais.

Sovietų karinė teorija gali pasirodyti ir klaidinga, tačiau, Garthoff nuomone, nėra kvaila ar atsilikusi. Sovietų generolai labai atsargiai egzaminuoja naujus ginklus sovietų politinių tikslų šviesoje, o tuos tikslus nustato sovietų politiniai vadai, kurie visą laiką galvoja ne tik kaip išsilaikyti, bet ir dar apie tolimesnį išsiplėtimą, o tai duoda pasitikėjimą sovietų diplomatom, kurie šiandien plečia sovietų jėgą ir galią mažesnėmis išlaidomis ir mažesne rizika, negu tikrasis karas.

Lietuvių Veteranų Sąjungos
"RAMOVĖ" Centro Valdyba

Chicago, 1958 m. rugsėjo 22 d.

**LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ
INVALIDŲ DRAUGIJAI**

Kiekviena tauta ypatingai gerbia savo žuvusius kovose už tėvynės laisvę, kad žuvusieji savo auka amžiais būtų gyvi savo tautoje, kad ūgdytų ryžtingą pasiaukojimo dvasią tautos laisvę išlaikyti, dėl jos kovoti.

Lietuvoje turėjome Karo muzėjų, žuvusiems už Tėvynės laisvę paminklą, nežinomojo kareivio kapą ir prasmingas karo invalidų atliekamas apeigas. Turėjome daugely krašto vietų atskirų žuvusiems pagerbti paminklų. Šiandieną to netekome. Lietuviai, ypač jaunuomenė, neturi gyvo šaltinio, kuris primintų aukos prasmę už tėvynės laisvę, kas ūgdytų ryžtą ir pasiaukojimo dvasią.

L. V. S. "RAMOVĖ" Centro Valdyba tuo susirūpino. Pradėti konkretūs darbai. Pradėtas kurti Laisvės kovų muzėjaus skyrius prie Čiurlionio Galerijos Chicagoje. Nutarta prie to pat pastato pastatyti žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklą, koks buvo Kaune prie Karo muzėjaus ir įrengti sodelį. Toliau planuojama įvesti ir buvusias vėliavos nuleidimo apeigas, kurias atliktų mūsų garbingieji karo invalidai, bent iškilmingomis progomis.

Visiems tiems darbams reikalinga bus sutelkti stamboką mūsų mastu pinigų sumą. Be kitų piniginių vajaus priemonių ir aukų rinkimo būdų, Centro Valdyba norėtų panaudoti Kariuomenės šventę ir per iškilmes surinktas aukas paskirti paminklo statymo reikalams. Tačiau ta diena, kaip tradicija psiklauso mieliems mūsų karo invalidams. Tos dienos aukos eina jų naudai. Taigi, skiriant aukas paminklo reikalams, karo invalidai būtų skaudžiai nuskriausti. Centro Valdyba nedrįsdama tos dienos aukas rinkti ir panaudoti paminklo reikalams, nutarė atsiklausti Invalidų Draugijos nuomonės, kaip mūsų invalidai pažūrėtų jeigu Kariuomenės šventės proga aukos būtų renkamos ne karo invalidų naudai, bet paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę reikalams. Jeigu Karo Invalidų Draugijos Valdyba pasisakytų prieš, tą dieną aukos paminklo reikalams nebūtų renkamos.

Laukiame Jūsų atsakymo.

Su geriausiais linkėjimais ir sveikinimais

Centro Valdybos pavestas

A. RĖKLAITIS, Sekretorius

Lietuvos Laisvės Kovų
Invalidų Draugija

Philadelphia, 1958 m. rugsėjo mėn. 28 d.

Lietuvių Veteranų Sąjungos
"RAMOVĖ" Centro Valdybai.

Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugija nuoširdžiai dėkoja už malonų š. m. rugsėjo 22 d. laišką, kur keliama mintis pastatyti žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklą Chicagoje ir atgaivinti karo invalidų atliekamas apeigas bent iškilmingomis progomis. Mums, Lietuvos laisvės kovų invalidams, Jūsų sumanymas yra nepaprastai brangus ir mes jį nuoširdžiai remiame. Žuvusiųjų už Lietuvos laisvę prisiminimas ir jų pagerbimas turės didelės reikšmės mūsų jaunimo tautiniam auklėjimui ir ūgdys mūsų tautiečių ryžtą ateities kovai už Lietuvos laisvę. Todėl d-ją iš savo kasos likučių skiria Jūsų planams įgyvendinti 25 dolerius.

L. V. S. "RAMOVĖ" ligi šiol labiausiai yra atjautusi ir rėmusi savo ginklo draugus, tapusius invalidais. Tas rūpinimasis mumis yra labai brangus ir mes to niekad nepamiršome. Būsime labai dėkingi ir už tolimesnį rūpinimąsi mumis. Dalis invalidų tremtyje yra reikalinga nuolatinės paramos, nes negali dirbti, tačiau d-jai labiausiai rūpi šelpimas Lietuvoje likusių dar gyvų laisvės kovų invalidų, kurių padėtis yra baisi. "RAMOVĖS" sutelktomis lėšomis d-ją yra išsiuntusi jiems siuntinių už 900 dolerių. Pati viena d-ją jokių būdu nebūtų pajėgusi surinkti tokios pinigų sumos. Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijai, faktinai išlaikomai mūsų brolių ramovėnų, nebūtų net patogu duoti Jums kokių nors nurodymų, todėl brangindami Jūsų ligšiolinę brolišką globą, paliekama Jums patiems nuspręsti: jei Jūs lapkričio 23 d. susidariusią tradiciją rinkti aukas tą dieną invalidams paliktumėte, mes būtume dėkingi, bet jei tai galėtų nudelsti ar sutrukdyti Jūsų labai svarbių ir didelių planų įgyvendinimą, tai darykite taip, kaip Jums geriau išeitų.

Visad Jums dėkingas

LLKID Valdybos Pirmininkas

B. Tvardūnas

P. S. Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Centro Valdyba, turėdama galvoje šį invalidų d-jos pasisakymą, davė Sąjungos skyriams nurodymus, kad Lietuvos kariuomenės 40 metų sukakties minėjimo dieną aukos būtų renkamos atskirai invalidams šelpti ir atskirai žuvusiems paminklo statybai remti.

Vyčio Kryžiaus ordinais abiejų rūšių apdovanota viso 1485 asmens.

Žuvusieji ir sužeistieji.

Kovose dėl Lietuvos laisvės 1919-1923 metais žuvo: karininkų 40, kareivių 1300, šaulių 79, viso 1419.

Sužeistų: karininkų 93, kareivių 2438, šaulių 146, - viso 2677.

Dingusių be žinios: karininkų 16, kareivių 813, - viso 829.

Viso aukų Nepriklausomybės kovose turėjome: karininkų 149, kareivių 4551, šaulių 225, - viso 4925.

Nepriklausomybės kovų karo invalidų - 155.

Palyginę žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičius su apdovanotųjų ordinais turime pasidaryti išvadą, kad apdovanotųjų skaičius yra labai nedidelis. Lietuviai kuklūs ir savo darbus nemėgsta žymėti išviršniais ženklais. Apdovanojami niekas nesiprasė. Vyriausybė ar karo vadovybė išskyrė apdovanojimus.

RAMOVĖS CLEVELANDO SKYRIUS KARYJE

Šiais metais, švęsdami 40 metų Lietuvos Kariuomenės atkūrimo sukaktį, kartu išigiję ir šventindami skyriaus vėliavą, norime atžymėti KARIO puslapiuose ir savo 8 metų veiklą. Su veiklos atžymėjimu Clevelande turime ir daugiau glaudžiai susijusių dalykų, kurių kiti miestai neturi. Todėl laikome savo pareiga supažindinti plačiau apie tai ir visus KARIO skaitytojus.

Į Clevelandą atvykęs pirmasis ir ketvirtasis prezidentas Antanas Smetona, čia apsigyveno ir mirė. Turbūt ir šiandien jis dar tebebūtų gyvas, jei ne ištikusi jį skaudi nelaimė. Clevelandietis inž. Pijus J. Žiurys mums pasakoja apie A. Smetonos atvykimą, išikūrimą ir mirtį. Jo straipsnį įjungiam į šį Clevelandui skirtą KARIO numerį.

Niekur kitur Amerikoje neturime kultūrinių darželių, Clevelande juos turim su dr. J. Basanavičiaus ir dr. V. Kudirkos biustais. Mums, lietuviams, yra pasididžiavimas įsirikiuoti tarp didžiųjų tautų darželių, iškeliant savo tautos žymiuosius vyrus. Biustai darželiui buvo dovanoti Lietuvos Karininkų Ramovės, ir ta dovana šiandien mus nenutrūkstančiu ryšiu sieja su Lietuvos kariuomene. Apie darželius rašo vienas iš aktyviųjų darželio organizatorių — Kazys S. Karpis.

Su Clevelando birutietėmis glaudžiai bendradarbiaujame. Stf. Stasiene savo straipsnyje aprašo jų susiorganizavimą, veiklą ir ateities gaires.

Brig. gen. K. Tallat-Kelpša savo straipsnyje trumpai peržvelgia pirmuosius skyriaus darbus ir pateikia realių linkėjimų Ramovėnams.

Savo veiklos aprašyme nenorime nei pasigirti, nei peiktis. Atžymime tai, kas padaryta per 8 metus. Skaitytojai tevertina patys. Norėtume, kad ir kiti skyriai pasisakytų, ką vei-

kia, tuo būdu sueitume į glaudesnius ryšius, vieni iš kitų pasimokytume, išvengtume klaidų.

Veiklos medžiagą renkant, daug pasidarbovo speciali komisija, J. P. Palukaitis parengė spaudai B. Auginas, Ramovės rašytojas-poetas, gražiai pravedė minėjimą, jį aprašė.

Visų straipsnių autoriams, už paramą ir nuoširdų bendradarbiavimą priklauso didelė ir nuoširdi padėka.

Šiometinis Lietuvos Kariuomenės sukakties minėjimas susijo su skyriaus vėliavos šventinimu. Visiems vėliavos šventinimo dalyviams nuoširdus ačiū.

Dėkojame vėliavos pagaminimo komisijai-dail. Vyt. Raulinaičiui, Iz. M. Jonaitienei ir Edv. Karnėnui; Dr. Pautieniui už padovanotą tautinę juostą prie vėliavos su išiutu joje Lietuvos žemės žiupsneliu; muzikui Alf. Mikulskui ir jo vadovaujamam vyrų chorui su dirigentu R. Babicku už puikiai parengtas ir sudainuotas dainas bei sugiedotas giesmes; Birutietėms už parengtą puikų stalą ir suaukotus maisto produktus; o taip pat visiems Ramovėnams, prisidėjusiems prie iškilnių gražaus pasisekimo.

Dėkojame organizacijoms, sveikinusioms šventės proga ir dalyvavusioms su vėliavomis bažnyčioje. Ačiū visuomenei, gausiai dalyvavusiai minėjime.

Nuoširdi padėka tenka KARIO Redakcijai už duotą proga mūsų skyriui pasireikšti KARYJE. Temato ir kiti skyriai, ką mes veikiame, ką pasiekėme ir ko viliamės.

Su nuoširdžia padėka,

LVS Ramovės Clevelando skyriaus valdyba

A. Jonaitis, L. Leknickas, F. Eidimtas, K. Morkūnas, A. Spirikaitis.

Jeį ne didžiausias savo narių skaičiumi tai tikriausiai vienas žymiausių savo veikla Ramovės organizacijoje yra Clevelando Skyrius. Jo lietuviška veikla yra ypač juntama Clevelando lietuvių gyvenime.

Aštuonerių metų sukakties ir skyriaus vėliavos išigijimo proga, su giliu dėkingumu KARYS skiria sekančius puslapius šiam veikliam Ramovės vienetui ir savo stipriam Rėmėjui.

SU CLEVELANDO RAMOVE

K. Tallat-Kelpša

Niūrūs į nežinią vedantys yra politinės emigracijos keliai. Pradžioje jie skausmingai viltingi, kad kažkas kilnus, nešąs tiesos galią, nutrauks tautų žudynes, paskelbs taiką ir laisvę visiems ir gražins mus į laisvąją Tėvynę.

Bet ilgieji klajonių keliai vis labiau atitolina emigrantą nuo Tėvynės, išsemia jį fiziškai ir dvasiškai, ir paaiškėja, kad to Kilniojo dar nėra, kad taika ir teisė įgyja kitas sąvokas, ir visų niekinamajam emigrantui lieka tik teisė grįžti atgal mirčiai, arba pradėti naują gyvenimą kitur, kur jo niekas irgi nelaukia.

Taip po daugelio vargo metų, gąsdinimų, gundymų ir žmogų žeminančių bandymų, politiniai emigrantai išsisklaidė po pasaulį, pakeičiant palikdami senus, liguistus, nusilpusius tautiečius. Nemaža jų dalis pasiekė ir šį žemyną, už kelių tūkstančių mylių nuo Tėvynės. Tai laimingiausioji emigracijos dalis, nes šio krašto lietuviškosios kolonijos juos priglaudė, nes čia buvo palankesnės sąlygos įsikurti.

Pajutę po kojomis tvirtą žemę, naujieji emigrantai gaivalingai kūrėsi, panaudodami patyrimą, sukauptą per ilgus okupacijų ir klajonių metus, ir gerai įsikūrė. Kolonijoms gausėjant, gausėjo ir organizacijos, papildomos atkuriamomis Tėvynėje veikusiomis draugijomis. Tarpusavio bendravimo noras buvo didelis. Tikslas visuomet tas pat: burtis, išlikti lietuviams ir dirbti Tėvynės atvadavimui.

Clevelando kolonijoje įsikūrę buvę lietuviai kariai veikliai dalyvavo bendrinėse organizacijose, vis puoselėdami mintį, kad kariams privalu turėti savą organizaciją ir tuo pačiu pajėgiau dirbti bendrajam tikslui. Ypač nerimavo mūsų garbingasis Karo Muzėjaus kūrėjas gen. Nagius, neišvengiamame konflikte tarp laisvės ir vergijos matęs ir lietuviškus legijonus. Korėjoje kilęs karas ir drauge su juo naujos viltys, davė naują akstiną. Tačiau iniciatyvaėjo iš Chicagos.

Greitai susižinoję tarpusavy, 1950m. liepos 22. d. susirinkome V. Čyvo bute. Akivaizdoje

buvome 12 žmonių. Negalėję atvykti gen. Nagius, plk. J. Musteikis ir kpt. J. Nasvytis davė įgaliojimus man ir kpt. Karosui balsuoti už karių draugijos steigimą.

Susipažinus su gautu iš Chicagos raštu, vienbalsiai nutarta steigti Clevelando "Ramovės" skyrių ir buvo išrinkta valdyba. Jau steigiamajame skyriaus susirinkime buvo nutarta ir centrui pasiūlyta vadintis "Lietuvių Karo Veteranų Sąjunga", kurios nariais turėtų būti visų laipsnių lietuviai kariai, kas vėliau ir įvyko.

Taip atsirado Clevelando "Ramovės" skyrius. Su liūdesiu ir pagarba prisimename, kad iš steigėjų ir daug pasidaravusių tarpo jau yra mirę gen. V. Nagius, mjr. Bartkūnas, kpt. K. Karosas ir netrukus Clevelandą apleidęs kpt. J. Nasvytis.

Skyrius augo savo narių skaičiumi, o savo veikla kolonijoje įsigijo vis daugiau prijaučiančių. Skyriaus rengiami minėjimai bei parengiami tautiečių buvo visuomet gausiai lankomi ir remiami.

Ramovėnai plačiai dalyvauja kolonijos kultūriname ir visuomeniniame gyvenime, dažnu atveju prisiimdami vadovaujančias pareigas bendrinėse (ALB, ALTo, BALFo) ir srovinėse organizacijose — pastarosiose tik savo asmens vardu, nes Ramovė yra apolitinė.

Veikime iškyla kartais ir nesklandumų bei nuomonių skirtumų, bet tai palaipsniui išsiaiškina, susiderina bei užsimiršta. Valdyboje bei skyriaus darbuotėje netrūko ryžtingų veikėjų, kaip B. Auginas, A. Jonaitis, K. Budrys, K. Morikūnas, F. Eidimtas, A. Spirikaitis, L. Leknicikas, J. Židonis, A. Mikoliūnas, E. Karnėnas, V. Raulinaitis ir daugelis kitų.

Daug gero nuveikta, karo invalidus šelpiant, KARI palaikant, skautus bei sportuojančių jaunimą remiant bei skatinant. Ramovėnams rūpi visi lietuviškosios išlaikymo klausimai, dedamos pastangos padėti mokykloms, skyrius

turi Vasario 16 gimnazijai remti būrelį, vadovaujamą nenuilstamo A. Mikaliūno.

Ši aštuonerių metų sėkminga veikla, minint Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 40 m. sukaktį, buvo apvainikuota skyriaus vėliavos pašventinimu.

Clevelando Ramovės laimėjimai ir įnašas į lietuviškąjį gyvenimą, yra tikrai pažymėtini, ypač jau todėl, kad mūsų kolonija nėra gausi, plačiai išsisklaidžiusi amerikinio didmiesčio plote, organizacijų yra daug, ir reikalų begalės.

Nuoširdžiai sveikindamas Clevelando Ramovės vadovus ir brolius 40-siais Lietuvos Kariuomenės atkūrimo metais, skyriaus vėliavos šventinimo proga, kaip vienas iš skyriaus kūrėjų, linkiu:

LVS Ramovės uždavinių siekiant: 1. Nenuilstamai veikti sąjungos tikslams siekti; 2. Išlaikyti savyje Lietuvos kario taurumą, ryžtą ir pasišventimą, stiprinti ir gaivinti tuos,

kurie silptų savo ištvėrmėje; 3. Kaip brolijai, stipriau glausti savo eiles, geriau vienas kitą pažinti ir gerbti.

Visuomenėje: 1. Visada remti ir talkininkauti Lietuvių Bendruomenės veiklai, nes tai yra visų laisvųjų lietuvių prievolė, be to ši organizacija savo idėjomis yra artimiausia mums; 2. Stiprinti ryšį su jaunimo organizacijomis ir supažindinti jas su mūsų organizacijos tikslais.

Nelietuvių tarpe: 1. Visuomet elgtis taip, kad nebūtų pažeistas geras lietuvių vardas kitataučių tarpe ir su taktu sudrausti tuos kurie taip darytų; 2. Prie kiekvienos progos teikti teikalingas informacijas apie Lietuvą, lietuvių būklę, veiklą ir siekimus; 3. Reaguoti prieš šališkas ir neteisingas svetimųjų informacijas, dėkoti laiškais ir žodžiais visiems, ginantiems lietuviškus reikalus spaudoje, politikoje bei visuomeninėse organizacijose.

IŠ CLEVELANDO RAMOVĖNŲ VEIKLOS

K. Morkūnas

LVS Ramovės Clevelando skyriui praeitą vasarą sukako aštuoneri metai. Karių veteranų organizacijai tai nėra ilgas amžius, tačiau, peržvelgus storą veiklos dokumentacijos knygą, išigilinus į atliktus darbus, ypač dabartinėmis sąlygomis — jo įnašas ne tik į Clevelando lietuviškąją veiklą, bet ir į visą LVS Ramovės organizaciją yra tikrai nemažas. LVS Ramovės organizacijoje Clevelando skyrius yra vienas ne iš paskutiniųjų. Pačiame Clevelande lietuviškoji veikla, išjungus Ramovės ir jos narių nuveiktus darbus, atrodytų daug silpnesnė ir spragota.

ORGANIZACINĖ VEIKLA

Oficiali skyriaus įsisteigimo data laikoma 1950 m. liepos 20 d., kada gen. K. Tallat-Kelpšos iniciatyva buvo sušauktas steigiamasis susirinkimas. Jame dalyvavo 15 Lietuvos buvusių karininkų. Pirmojon skyriaus valdybon išrinkti: gen. K. Tallat-Kelpša — pirm., mjr. B. Bartkūnas — ižd. ir kpt. K. Karosas — sekr.

Dalies ano steigiamojo susirinkimo dalyvių nau nebėra gyvųjų tarpe, tačiau jų pradėtas darbas nenutrūksta, o vis gyvėja, apimdamas platėjančius barus. Dalis pirmųjų ramovėnų išvyko į kitus miestus, bet narių skaičius auga, jau perkopęs šimtinę.

Šiuo metu skyriuje yra 103 nariai. Pagal turimus Lietuvos kariuomenės ir JAV armijos laipsnius, jie skirstosi:

brigados generolų — 1, pulkininkų — 4, pulkininkų leitenantų — 2, majorų — 5, kapitonų — 4, leitenantų — 12, jaun. leitenantų — 18, kariūnų — 2, viršilų — 6, puskarininkų — 17, jaun. puskarininkų — 13, grandinių — 1, eilinių — 18.

Per aštuonerius darbo metus skyrius turėjo 29 susirinkimus. Valdybų posėdžių ligi š.m. lapkričio 23 d. užprotokoluota 92.

Skyrius aktyviai rėmė centro valdybos šauktus atstovų suvažiavimus ir gausiai juose dalyvavo.

Kai buvo iškelta mintis, kad LVS Ramovė turėtų susijungti su Amerikos Lietuvių Legijonu, skyrius vieningai pasisakė prieš bet kokią jungimąsi, tačiau pabrėžė glaudų bendradarbiavimą. Prieš porą metų Chicagoje įvykusiame atstovų suvažiavime jungimosi klausimas buvo išimtas iš darbotvarkės.

Minint Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 40 m. sukaktį, skyrius išigijo ir iškilmingai pašventino savo vėliavą.

SKYRIAUS VALDYBAS

praėjusių 8 metų laikotarpyje sudarė:

1950-51 m.: K. Tallat-Kelpša — pirm., B. Bartkūnas — ižd. ir K. Karosas — sekr.

1952 m.: K. Tallat-Kelpša — pirm., A. Jonaitis — ižd. ir B. Auginas — sekr.

1953 m.: Tallat-Kelpša — pirm., A. Jonaitis — vicepirm., B. Auginas — kultūros ir švietimo vadovas, A. Mikaliūnas — išd. ir K. Morkūnas — sekr.

1954 m.: K. Budrys — pirm., St. Asevičius — vicepirm., V. Pašakarnis — išd., K. Karosas — sekr., J. Virbalis — kult. ir šviet. vadovas.

1955 m.: K. Budrys — pirm., F. Eidimtas — vicepirm., K. Morkūnas — sekr., P. Židonis — išd., G. Gudėnas — kult. ir šviet. vadovas.

1956 m.: K. Budrys — pirm., L. Leknickas — vicepirm., V. Vilkutaitis — sekr., F. Eidimtas — išd., A. Spirikaitis — kult. ir šviet. vadovas.

1957 m.: P. Židonis — pirm., A. Vaitaitis — vicepirm., F. Eidimtas — išd., G. Gudėnas — sekr., A. Spirikaitis — kult. ir šviet. vadovas.

1958 m.: A. Jonaitis — pirm., L. Leknickis — vicepirm., F. Eidimtas — išd., K. Morkūnas — sekr., A. Spirikaitis — kult. ir šviet. vadovas.

ŠALPOS BARUOSE

Didžiąją savo veiklos dalį skyrius yra nukreipęs į šalpa ir bendradarbiavimą su jaunimo organizacijomis.

Selpiamųjų sąrašas pirmoje eilėje įeina Nepriklausomybės Kovų invalidai. Jiems sušelpiti skyrius kiekvienais metais lietuvių tarpe praveda rinkliavą.

Savajai spaudai — KARIUI, gimusiam Nepriklausomybės kovų metu ir šiame žemyne vėl atgaivintam, paremti ramovėnai kasmet suruošia gegužines, kurių pelnas perduodamas KARIO administracijai. Skyrius remia vienintelę Clevelande lietuviškąją radijo valandėlę. Išlaiko vieną Vasario 16 gimnazijos mokinį; nenulstąs ratelio vadovas yra ltn. A. Mikaliūnas, kuriam už pasišventimą priklauso nuoširdi skyriaus padėka.

Vienkartinėmis pašalpomis pagal išgales paremti skautai, sporto klubas "Žaibas", Litanistinė mokykla, žurnalas Litanus ir kt.

Aiščiau skyriaus šalpos veiklą pavaizduos suvestinė ištraukta iš dokumentų (ligi š.m. lapkričio 23 d.):

Lietuvos Laisvės Kovų invalidams	\$1,902.95
KARIO žurnalui paremti	1,018.51

Vasario 16 gimnazijai (vieno mokinio išlaikymui per ratelio vadovą A. Mikaliūną—\$974.00 ir gimnazijos namui — \$33.00	1,007.00

Pašalpos inv. A. Mackevičiui ir Kairioniui	208.75
Sportuojančiam jaunimui	56.40
Skautams	40.00
Radio klubui	90.00
Tautos fondui	25.00
Pasaulio Lietuvių Žinynui	5.00
Lietuvių Bendruomenės reikalams	30.00
Čiurlionio Ansambliui	10.00
BALFui	20.00
LITUANUS žurnalui	10.00
Punsko lietuviams	17.00
Kitoms organizacijoms	10.00
Pamaldos, užuojautos, vainikai mirusiems skyriaus nariams	220.00

Viso: 4,741.61

KULTŪROS VEIKLA IR TRADICIJŲ PALAIKYMAS

Kiekvienais metais skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės atkūrimo minėjimus. Taip pat minimos Klaipėdos krašto atvadavimo, Dariaus ir Girėno žygio per Atlantą minėjimai.

Prisilaikant šios šalies tradicijų, kiekvienais metais, Memorial Day proga, užperkamos gedulingos pamaldos už mirusius skyriaus narius ir aplankomi jų kapai. Tą dieną vykstama į mauzolėjų ir padedamas skyriaus vainikas prie pirmojo ir paskutiniojo Lietuvos Prezidento Antanos Smetonos kapo, susikaupimo minute pagerbiant buvusį vyriausiąjį laisvosios Lietuvos ginkluotų jėgų viršininką.

Aštuonerių metų bėgyje skyrius yra surengęs 24 kultūrinius parengimus — koncertus, paskaitas, minėjimus ir pan. Juos gausiai lanko visa lietuviškoji Clevelando visuomenė ir jaunimas, kuris tuo būdu skatinamas puoselėti lietuviškąsias tradicijas, tinkamai įvertinti Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, reikšti pagarbą Laisvės Kovų dalyviams. Glaudesniam ryšiui su jaunimu buvo skelbtas rašinėlio karine tema konkursas, sportininkams skiriami prizai už laimėjimus, lankomos skautų stovyklos.

1953 m. skyrius labai aktyviai rėmė Kersteno komiteto darbą, rinkdamas medžiagą ir surasdamas liudininkų. 1955.V.29 buvo pasiųstas padėkos raštas su daugeliu parašų senatoriui Dirksen už priminimą JAV vyriausybei, kad Ženevos "viršūnių konferencijoje" nebūtų pamiršti ir Pabaltijo valstybių laisvės reikalai.

BIRUTIETĖS NEPAMIRŠTA SAVO SIEKIŲ

Stf. Stasiene

Mokėti kentėti yra kilnu, bet dar kilniau yra suprasti kitų kančias, rašė Marija Pečkauskaitė. Šio kilnumo lietuvei niekad netrūko, ypač atgimstančios Lietuvos laikais, kada ji, kaip šviesos angelas, ėjo padėti sužeistiesiems Nepriklausomybės kovų kariams, savanoriams.

1922 metais kilnios idėjos paskatintos mūsų moterys sudarė komitetą kariams ligoniams ir invalidams globoti. Šiam komitetui vadovavo Sofija Oželienė. Karininkų šeimų moterys, suprasdamos tą uždavinį, 1925 m. kovo 25 d. susibūrė ir pasivadino Karininkų Šeimų Moterų Draugija. Tikslas buvo taikos metu rūpintis kariais ligoniais našlaičiais, o karo metu organizuoti pagalbą sužeistiesiems, teikti pagalbą į vargą patekusiems karių šeimos nariams. Naremėms galėjo būti tikrosios tarnybos ir atsargos karininkų žmonos bei suaugusios dukterys.

Dešimtmečiui sukakus, ši Draugija pasivadino Kunigaikštienės Birutės Karininkų Šeimų Moterų Draugija. Birutės vardas labai artimas kiekvienai kario žmonai. Padavimas pasakoja, kad Birutė atliekamu nuo aukuro laiku rinko gydomąsias žoleles, dygė ligonius, o tapusi kunigaikščio Kęstučio žmona buvo artima jo dvasiai ir sugebėjo išauklėti istorijoje garsų Vytautą Didįjį.

Draugija Lietuvoje turėjo 22 skyrius įguloje ir apie 500 narių. Ypač pasižymėjo Kauno ir Klaipėdos skyriai. Klaipėdoje ši draugija bendradarbiavo su Mažosios Lietuvos Moterų Taryba. Draugija stengėsi vis labiau savo veiklą išvystyti. Lietuvoje buvo įsteigusi 20 vaikų darželių.

Buvo ruošiami literatūriniai vakarai, paskaitos. 1936 metais buvo suruoštas moters ir motinos teismas. Kng. Birutės garbei buvo išleista K. Banaičio kantata. Draugija buvo įsijungusi į šalpos darbą: šelpė nukentėjusius nuo potvynio Marvelės ir Vilijampolės gyventojus. 1939 metais, atgavus Vilnių, birutietės šelpė vargšus maistu ir rūbais. P. V. Nagevičienės iniciatyva kasmet buvo surengiama karo invalidams eglutė.

Pirmoji draugijos centro valdybos pirminin-

kė buvo A. Ambraziejūtė-Steponaitienė. Ji paruošė draugijos įstatus. Ilgiausiai draugijos pirmininkėmis yra buvusios Irena Kubiliūnienė, V. Černienė. Paskutinioji buvo Marija Tumienė. Draugijos garbės pirmininkėmis buvo Ona Stulginskienė ir Sofija Smetonienė. Garbės nariais buvo A. Ambraziejūtė-Steponaitienė ir gen. V. Nagevičius.

Ištikus karo audroms, draugijos narės išsi-barstė po visus žemynus. Čia Amerikoje šią draugiją atgaivino Sofija Oželienė, Marija Tumienė ir Morta Babickienė. Draugija rūpinasi karo invalidais ir tėvynėj ar Sibiro taigon nublokštais kariais. Draugija talkina visuomenei lietuviškame kultūriniame darbe ir artimai veikia su Lietuvių Veteranų Sąjunga Ramove. Čia labai aktyviai pasireiškia Chicagos skyrius.

P. Sofijos Oželienės paraginta, p. V. Nagevičienė, mirusio savo vyro gen. V. Nagevičiaus prisiminimui, atkūrė Birutiečių Draugijos skyrių Clevelande. Steigiamasis susirinkimas įvyko 1956 m. balandžio mėn. 22 d. Į v-bą išrinktos: P. V. Nagevičienė (pirmininkė), P. Tallat-Kelpšienė (vice-pirmininkė), p. Karosienė, p. Bliumentalienė, ir p. Jurkšienė.

Tais pačiais metais Birutietės suruošė vakarą su loterija. Vakarą globojo p. S. Smetonienė. Iš gauto pelno pasiųstas siuntinys į Sibirą ir karo invalidams į Vokietiją. Antraisiais veikimo metais draugijai pirmininkavo p. Vilkutaitienė. Suruoštas vakaras ir koncertas; iš gauto pelno pasiųstas siuntinys karo invalidams į Vokietiją. Gavėnios metu suruošta religinio turinio paskaita, kurią pravedė kun. P. Dziegoraitis.

Ir šiais metais, pirmininkaujant energingai p. V. Nagevičienei, narės suruošė vakarą. Ateityje numato suruošti pietus, pravesti turtinę loteriją. Skyrius nori stipriai papildyti kasą, kad galėtų efektingiau pagelbėti vargstantiems kariams invalidams.

Birutietės, nors šių dienų sąlygomis ir pačios darbų priblokštos, tačiau sutartinai ir vieningai visos dirba, lanko ligonius, talkininkauja spaudoje.

LIETUVOS KARININKŲ RAMOVĖS DOVANA

Dr. J. Basanavičiaus ir dr. V. Kudirkos biustai Clevelando Lietuvių kultūriniame darželyje

K. S. Karpus

Ne visi Amerikos lietuviai, ir ne visi Amerikoje esą Lietuvos kariai žino, kad Clevelande yra įrengtas Lietuvių Kultūrinis Darželis, vienas iš virš 20 tautų paminklinių darželių Rockefeller parke, ir kad Lietuvių Darželyje stovi iš Lietuvos atvežti dr. Jono Basanavičiaus ir dr. Vinco Kudirkos paminklai — biustai, primena mums nepriklausomos Lietuvos laikus. Tiedu biustai yra Lietuvoje gaminti ir Lietuvos karininkų pervežti Amerikon.

Kaip tiedu paminklai Clevelande atsirado?

Clevelande tautybių kultūriniai darželiai buvo išdava 1916 metais ten įrengto darželio anglų garsiam rašytojui Shakespearui paminėti. Praėjus dešimčiai metų, didelė žydų kolonija taip pat sumanė įrengti savo darželį ir jame pastatyti garsių žydų filosofų paminklus.

Lietuviai, daug mažesnė kolonija, neužsileisdami žydams, matydami galimybės įsteigti savo kultūrinį darželį ir pastatyti jame paminklus žymiesiems savo tautos kultūrininkams-

Senieji Amerikos lietuviai Clevelande, įvairių suvažiavimų proga, Lietuvų Darželyje rengdavo iškilmes, aplankydami darželį ir padėdami vainikus prie dr. Basanavičiaus ir dr. Vinco Kudirkos paminklų.

žadintojams-švietėjams, Dirvos paraginti, sukūrė Clevelando Lietuvių Kultūrinio Darželio Sąjungą, kuri, gavusi visų Amerikos lietuvių pritarimą, skubiai pradėjo telkti lėšas.

VALDŽIOS TALKA

Darželius berengiant, prasidėjo ekonominė krizė, kuri šiuo atveju lietuviams išėjo į naudą. Valdžia pradėjo skirti pinigus viešiesiems darbams, o Lietuvių Darželio Sąjungos valdybai pavyko įrodyti, kad kultūriniai darželiai viešame miesto parke yra viešas reikalas.

Valdzios pinigai tuo metu buvo skiriami tiems darbams, kurių iniciatoriai turėjo lėšų darbams pradėti. Lietuvių Darželio Sąjunga kasoje tuo metu turėjo \$2,000, tad gavo valdzios paramą, ir tik todėl Lietuvių Darželis, koks jis dabar yra, buvo įrengtas valdzios architektų, darbininkų ir dar valstybės pinigais.

Tačiau gėlynus ir pagražinimus kiekviena tauta turėjo įsirengti savo pinigais. Nors buvo sunkūs laikai, visos Amerikos lietuviams aukojant pinigus, sukeltos reikalingos sumos darželio išpuošimui žalumynais, gėlėmis.

Biustų-paminklų klausimas buvo vėl naujas rūpestis, nes gaminti Amerikoje būtų nepasiekama svajonė. Laimingu supuolimu, tuometinis Lietuvių Darželio Sąjungos sekretorius, Dirvos redaktorius Kazys S. Karpius, susipažinęs su eile Lietuvos svarbių asmenų, besilankydamas Lietuvoje 1928 metais, gen. V. Nagevičiaus ir mjr. Aleksandro Ardicko paprašė pasirūpinti, kad kas nors Lietuvoje sutiktų nulie-dinti dr. Jono Basanavičiaus biusto kopiją ir prisiųstų į Clevelandą. Pasiūlė, kad tą dovaną padarytų Šaulių Sąjunga.

Tiedu karininkai, nė kiek nedelsdami, ėmėsi darbo.

Clevelandiečiai nebuvo apvilti: 1933 metų vasarą, pakvietus paminklo atidengimo iškilimėms Lietuvos ministerį Washingtonė Bronių K. Balutį, dr. Basanavičiaus paminklas, didelėmis iškilimėmis, buvo atidengtas.

Mjr. Ardickas, kai jau biustas buvo iš Kauno išsiųstas Amerikon, 1933 metų vasario 8 d. pasidžiaugdama Karpiui rašė:

“Mūsų svajonės ir užmanymai jau išsipildė ir mūsų patrijarko dr. Basanavičiaus biustas jau Clevelande. Bet kiek tai reikėjo įkalbėti ir vaikštinėti, tai tik aš vienas galiu žinoti, nes prie šio darbo ne viena diena ir mėnuo buvo sugaišta, bet vis tik, ką norėjom, tai ir pasiekėm”.

Gen. Nagevičius pranešinėjo, kad daug turi vargo, stovėdamas siaurųjų geležinkelių dirbtuvėje, žiūrėdamas ir prašydamas, kad darbas būtų netrukdomas, kai buvo numatyta 1933 metų vasarą paminklą jau pastatyti.

Mjr. Ardickas pat pradžioje buvo gavęs žymaus Lietuvos architekto prof. Dubeneckio sutikimą Clevelando Darželio projektui nupiešti, ir jo projektą valdzios architektai Clevelande perbraižė, pritaikindami darželio plotui, inkorporuojant Gedimino Stulpus, kaip centrinį darželio vaizdą.

KARININKŲ RAMOVĖS DOVANA

Viešų darbų projekte Lietuvių Darželis buvo numatytas pirmutinis baigti, ir buvo baigtas 1936 metų vasarą. Dr. Basanavičiaus biustas, stovėjęs viršutinėje darželio dalyje, perkeltas į centrinę aikštę, priešais Gedimino stulpus.

Viršutinėje dalyje, vienoje ir kitoje Birutės fontano pusėje, paskirta vietos Dr. Vinco Kudirkos ir poeto Maironio biustams. Dr. Kudirkos biustas, jau kaip mačiusieji žino, darželyje stovi, tik dar nėra Maironio biusto.

Dr. Vinco Kudirkos vardo draugija Clevelande, rengdamosi minėti savo 30 metų gyvavimo sukaktį 1938 metais, nutarė skirti pinigų Dr. Kudirkos biustui į Clevelandą pargabenti ir iškilimėms surengti, bet biustą parūpinti pavedė savo nariui, tam pačiam Darželio Sąjungos sekretoriui Karpiui, kuris 1935 metais, vėl lankydamasis Lietuvoje, padarė daugiau pažinčių ir šį kartą paprašė dovanų iš Karininkų Ramovės. Gen. Nagevičius tarpininkavo, ir Ramovė Kudirkos biustą padovanojo. Karpius vėliaus sužinojo - bet jau po laiko - kad, jei būtų prašęs ir Maironio biusto - ir tą karininkai būtų padovanoję!

Dr. Kudirkos biustą atvežė Karininkų Ramovės įgaliotas palydovas mjr. Simanas Narušis, ir dalyvavo labai iškilmingai surengtose to paminklo atidengimo ceremonijose Clevelande.

Clevelando lietuvis moterys centrinėje viršutinio darželio dalyje įrengė fontaną D.L.K. Birutei pagerbti.

Darželiuose yra neleidžiama statyti paminklų nei kariams didvyriams, nei politikams, o tik įvairių tautų pasižymėjusiems kultūrininkams.

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ

ir

LAIMINGŲ 1959 METŲ

mieliems KARIO Skaitytojams ir Bendradarbiams linki

KARYS

MIRUSIEJI CLEVELANDO RAMOVĖNAI

K. Leknickas

Brig. gen. Vladas Nagius-Nagevičius. Gimė 1880.VI.29 Kretingoje. Studijavo Karo Medicinos Akademijoje Petrapilyje. Lietuvių Gydytojų Draugijos "Fraternitas Lituanica" steigėjas (1908 m.). Vilniaus Didžiojo Seimo (1905) ir Petrapilio Lietuvių Seimo (1917) dalyvis.

Lietuvai paskelbus nepriklausomybę, 1918 m. Kryme suorganizuoja lietuvių ešaloną ir grįžta į Vilnių. Vienas iš pirmųjų stoja savanoriu į atkuriamą Lietuvos kariuomenę ir pirmajame išakyme kariuomenei (1918.XI.23) skiriamas Apsaugos Tarybos nariu, o tų pačių metų gruodžio 19 d. paskiriamas Sanitarijos Tarybos viršininku; tose pareigose išbuvo ligi 1940 m. liepos mėnesio.

1921.I.22 pakeliamas į brig. generolo laipsnį. Tą pat mėnesį tuometiniam krašto aps. ministeriui plk. K. Žukui pateikia projektą Karo Muzėjui suorganizuoti. Skiriamas to muzėjaus organizatoriumi ir viršininku. Po dviejų savai-

čių, vasario 16 d. proga, muzėjus, vaizduojas lietuvių tautos kovas amžių bėgyje, atidaromas. Metams bėgant, jo nenuilstamos energijos ir pasišventimo dėka, išauga puošnūs Karo Muzėjaus rūmai, kurie tampa visos Lietuvos tautine šventove.

Lietuvių tautą ištikusių nelaimių atblošk-tas į šį kontinentą, mirė 1954.IX.15 Willoughby, Ohio. LVS Ramovės steigimo iniciatorius, Vyčio Kryžiaus kavaliereus ir apdovanotas daugeliu Lietuvos bei kitų valstybių ordinu.

Maj. Bronius Bartkūnas. Gimė 1898.XI.11 Panevėžiuko dvare, Babtų valšč. Mokslus ėjo Rusijoje. Grįžęs į Lietuvą, 1918.XI.27 įstojo savanoriu į atkuriamą Lietuvos kariuomenę. 1937 m. pakeltas į majoro laipsnį ir paskirtas auto būrio vadu prie kariuomenės štabo.

Atvykęs Amerikon, buvo vienas iš Clevelando LV SRamovės steigėjų. Mirė 1954.IX.12.

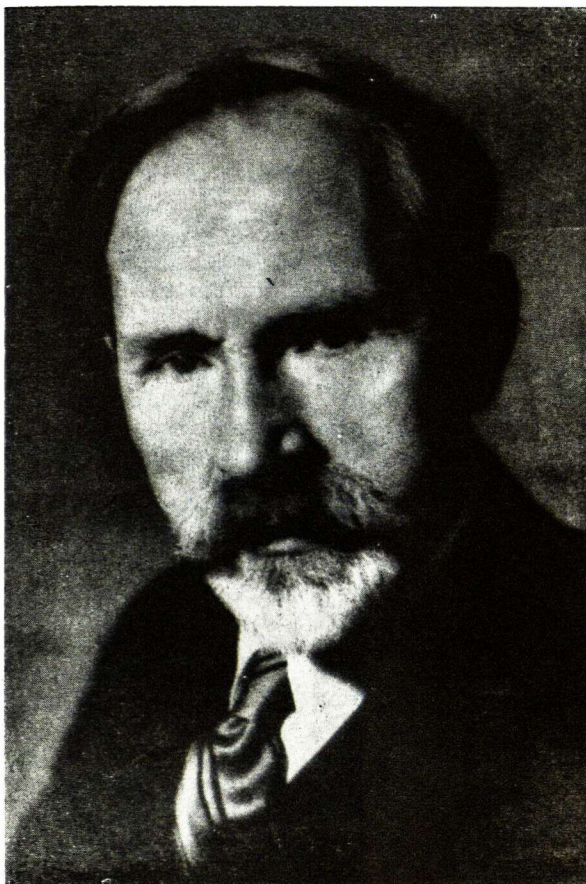

Clevelando ramovėnai 1957 m. lanko mirusiųjų ramovėnų kapus papuošdami juos gėlėmis
Bacevičiaus nuotr.

A. A. ANTANAS SMETONA

PIRMASIS NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PREZIDENTAS

P.J. ŽIURYS,

Prabėgo keturiolika metų nuo to laiko, kai Prezidentas Smetona 1944 m. sausio 9 d. tragiškai mirė Clevelande. Lietuva prarado ryškų ir prakilnų vyrą ir nepamainomą Lietuvos gynėją.

Kad pilnai apibūdinus jo nuopelnus, reikėtų keletu tomų knygų. Čion pasitenkinsim, tik trumpai ir kukliai primindami jo nuopelnus ir pasišventimą Lietuvos gerovei.

Iškilus Pirmajam Pasauliniam karui, Lie-

Kpt. Klemensas Karosas. Gimė 1911.I.27 Elviškių km., Utenos apskr. 1933 m. baigė XV Karo Mokyklos laidą. Tarnavo 1 gusarų D.L. Etmono Jonušo Radvilos pulke, 1937 m. pakeltas į leitenanto laipsnį. Buvo apdovanotas D.L. K. Gedimino ordinu V laipsniu. Clevelande vienas iš LVS Ramovės steigėjų. Tragiškai mirė 1955.V.10.

Kpt. Juozas Nasvytis. Gimė 1892.II.1 Mar-giškių dv., Tauragės apskr. Mobilizuotas į rusų kariuomenę 1916 m. baigė karo mokyklą Maskvoje ir dalyvavo kare, Austrijos fronte.

1918 m. vasario mėn. grįžęs į Lietuvą, paskirtas Tauragės apskr. viršininku. 1919 m. pradžioje įstojo į Lietuvos kariuomenę, paskirtas II div. štabo komendantu. 1923 m. vasario mėn. pakeltas į kapitono laipsnį. 1923 m. pasitraukė iš kariuomenės, vėliau, iki bolševikinės okupacijos pradžios, tarnavo Klaipėdos krašto pasienio policijoje. Vienas iš Clevelando LVS Ramovės steigėjų. Mirė 1956.III.6.

Jūrų ltn. Kazys Juodis. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje ir pasiekė puskarininkio laipsnį, buvo pasiūstas į jūrų mokyklą Italijoje, kurią beįsė gavo jūrų ltn. laipsnį. Mirė 1953.II.16

tuva apsupo badas, vargas, skriaudos ir pavojai iš visų pusių. Du Lietuvos žymūs veikėjai pasiskyrė milžiniškus darbus. Vienas, būtent, dr. Martynas Yčas, pasiliko Rusijoje, kur savo gabumais ir pasišventimu įgijo paramą garsaus Kunigaikštystės Tatjanos Komiteto. Jis tenai šelpė lietuvius pabėgėlius, įsteigė mokslo įstaigas, kad parengtų jaunimą Lietuvos ateičiai, ir daug rizikavo, siūsdamas didelę dalį pinigų į vokiečių okupuotą Lietuvą Antanui Smetonai, kuris šelpė savo brolius ir gelbėjo juos iš prapulties.

Karui pasibaigus Lietuva paskyrė Antaną Smetoną pirmuoju laisvosios valstybės prezidentu. Jam buvo suteikta vadovybė išgriautos, sunaikintos šalies ir nuvargintų žmonių, neturinčių jokių galimybių savo šalį atstatyti. Kartu su vienminčiais, sugrįžusiais iš Rusijos, jam pavyko įvesti tvarką šalies ūkyje ir padaryti pradžią Lietuvos atkūrimui. Pirmojo Lietuvos finansų ministro, Martyno Yčo, pastangomis buvo išgauta pirma paskola iš Vokietijos ir pasaulinė rinkliava katalikų bažnyčiose per Romą.

Nualintam kraštui tvarkyti buvo reikalingas žmogus tvirtos valios, gilaus pasišventimo ir užsitarnavęs savo šalies pilną pasitikėjimą. Antanas Smetona buvo toks vyras.

Jo valdymo laikotarpis buvo Lietuvos aukso galdynė, kurioje prašvito mokslas, pagerėjo ekonominė būklė, ir Lietuva pasijuto, kad yra savaranki. Tiesa, buvo klaidų, bet jas galima priskaityti prie tų klaidų, kurias kiekvienas veikia žmogus padaro. Gilumas jo sielos, teisingumas, meilė Tėvynei visada pasireiškė jo elgesyje ir darbuotėje.

Prisiminus 1918 metų vasario 16 dieną, kada Lietuva pasauliui pareiškė savo nepriklausomybę, dar ir šiandien išspaudžia džiaugsmo ašaras, prisiminus su koku entuziazmu mes, Amerikos lietuviai, sutikome šį įvykį. Per visą Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį sekėm Lietuvos didelę pažangą ir jautėme, kad tenai yra ir mūsų nemažas įnašas.

Amerikos lietuviai ne tik siuntė milijonus dolerių Lietuvos atkūrimui, bet ir daugybę išmokslintų ir pasišventusių veikėjų, kurie iš visos širdies stengėsi prisidėti prie Lietuvos atstatymo. Tą patį galima pasakyti apie lietuvius, gyvenančius visose pasaulio dalyse. Pačioje Lietuvoje, kad ir buvo politinės varžybos, vienok visi stengėsi iškelti Lietuvos vėliavą kuo aukščiau ir parodyti pasauliui, kad Gedimino, Kęstučio ir Vytauto ainiai moka įvertinti laisvę ir ją tinkamai ginti.

Vos tik pradėjus Lietuvai atsistoti ant kojų ir siekti geresnio gyvenimo, Europoje prasidėjo nauji sukūriai. Sutvirtėję komunistai pradėjo akciją savo kaimynams pavergti ir galu-

tinai juos išnaikinti. 1939 m. spalio 11 d. sovietai pareikalavo, kad Lietuva išleistų jų igulas. Lietuvos prezidentas ir užsienių reikalų ministeris kartu su kabineto nariais buvo nusiteikę šiam reikalavimui pasipriešinti ir atsiklausė Anglijos, Prancūzijos ir Amerikos valdžių, prašydami jų patarimo ir paramos. Be išimties Lietuvai ir Pabaltijo valstybėms buvo patarta, kad jokio pasipriešinimo nedarytų, kad igulos bus tik laikinos kaip karo apsaugos punktai.

Tačiau... vos tik devyniems smėnesiams pralinkus, 1940 m. birželio 15 d. azijatų gaujos užplūdo Lietuvą, paneigdamos jos teises ir pradėdamos naikinimą.

Prezidentas Smetona, pilnai suprasdamas komunistus, nieko nelaukdamas, pasitraukė Vokietijon ir iš ten per Portugaliją ir Braziliją atvyko Amerikon. Išlipus iš laivo New Yorke jį patiko didelės minios Amerikos lietuvių, atstovybės pareigūnai ir Amerikos valdininkai. Už poros dienų atvykęs į Washingtoną, buvo priimtas paties prezidento Franklin D. Roosevelto, ir, kaipo šalies galva, pagerbtas 21 patrankų šūviu. Pats prezidentas Rooseveltas jam pareiškė: "Lietuvos laisvė nėra prarasta, tiktai laikinai padėta į šalį, ir nėra abejonės, kad ji ir vėl bus laisva". Toliau jisai pridėjo: "Eik savo žmonių tarpan ir dirbk Lietuvos laisvei". Tai buvo stebėtini žodžiai iš žmogaus, kuris neužilgo išpardavė Lenkijos, Lietuvos, Pabaltijo ir kitų šalių laisvę.

Prezidentas Smetona buvo nusiteikęs apsigyventi Lietuvos atstovybėje Washingtone, bet ministeris Žadeikis jam davė suprasti, kad būtų daug patogiau, jeigu jis kur kitur apsistotų. Tuo tarpu Amerikos lietuvių tautinė grupė surengė jam prakalbų kelionę per visas Amerikos lietuvių kolonijas. Tarp Amerikos lietuvių jau nuo seniau buvęs didelis skilimas dabar labai paastrėjo. Socialistai, kaip ir komunistai, puolė prezidentą Smetoną, būk jis esąs naxis, fašistas, diktatorius ir bailsys, kuris apleido savo šalį pavojaus valandoje. Dar jam čion neatvykus, Gabrys ir jo draugai prisiuntė aplinkraščių kai kuriems, Amerikos lietuvių vadams, prašydami sukurti teismo tribunolą ir patraukti prezidentą Smetoną, kaip kaltininką dėl Lietuvos nelaimės. Ant jo jau buvo pasirašyta Vinco Griniaus ir prierašas Pijaus Grigaičio. Bet kai šis nuožmus dokumentas pateko pas dr. Jonikaitį, jis buvo išmestas.

Nors socialistų ir katalikų spauda Prezidentą puolė ir niekino, tautininkų spauda ir didelė visų pažiūrų visuomenės dalis jį gerbė ir rėmė. Kur tik prezidentas Smetona atsilankė su prakalbomis, svetainės buvo perpildytos lietuvių be pažiūrų skirtumo. Man teko su Pre- (nukelta į 334 psl.)

MŪSŲ JĖGOS IR DARBAI — TĖVYNĖS IŠLAISVINIMUI

ISPŪDINGOS CLEVELANDO RAMOVĖS VĒLIAVOS ŠVENTINIMO IŠKILMĖS

BALYS AUGINAS

Sukaktuvinį Lietuvos Kariuomenės Atgimimo keturiasdešimtmečio jubiliejų Clevelando Ramovės skyrius paminėjo dvigubu iškilmingumu: atšventė ir Kariuomenės Šventę ir savo skyriaus vėliavos išsigijimą. Abejos iškilmės praėjo nepaprastai pakiliai, jaudinančiai ir įspūdingai. Ypatingai žiūrovus ir visus iškilmių dalyvius paveikė gražios, prasmingos ir jautriai atliktos vėliavos šventinimo iškilmės.

Į Lietuvių salę sugužėjo nemaža žmonių dalyvauti tokiose retose iškilmėse —juk vėliavos šventinamos ne kasdien, o antra - kiekvienas norėjo pagerbti mielus buvusius karius, bešvenčiančius savo tradicinę šventę. Tačiau ši kartą be įprastinių kuklių minėjimo žodžių, scenoje vyko skyriaus vėliavos šventinimas. Vėliava —brangi relikvija. Juo brangesnė ji kariui, kuriam ji vaizduoja laisvės simbolį. Už tą išorinį laisvės žymenį karys nesigaili paaukoti ir gyvybę. Vėliava įprasmina tikslą, ji ir yra tas dvasinis ryšys, kuris jungia į vieną kūną besiburiančius ir surištus šventąja prieaika.

zideniu daug kur važinėti ir stebėti, su kokia meile ir entuziazmu jį visur priėmė.

Prezidento Smetonos veikla Jungtinėse Amerikos Valstybėse tuojau atnešė didelių vaisių. Jo pastangomis buvo įkurta Lietuvos Vadavimo Sąjunga 1942 m. Tabor Farm. Michigan. Tais pačiais metais buvo suorganizuotas Amerikos lietuvių Nepriklausomybės Fondas kuris vėliau perleido savo registracijos teises, kad įkūrus BALF'ą. Lietuvos Vadavimo Sąjunga išleido pirmutinę svarbią knygą apie Lietuvos istoriją ir komunistų žygius, parašytą paskutinio Amerikos atstovo Lietuvoje ministerio O. Norem'o, vardu *Timeless Lithuania*. Išplatino šią knygą visiems JAV Kongreso ir Senato nariams, mokslo įstaigoms, laikraščių redakcijoms ir kitiems. Didelę šios knygos dalį pats Prezidentas perrašė ir pertaisė, kad išvengus netikslumų.

Lietuvos Vadavimo Sąjunga išleido dar kelėtą kitų veikalų, šimtus memorandumų, rezoliucijų, atsišaukimų, suorganizavo du sąskrydžiu Washington, sukurdamą Amerikos Lietuvių Misiją. Ji net pasiuntė atstovus į San Francisco United Nations pirmąjį posėdį.

VĒLIAVOS IŠIGIJIMAS

Jau senokai buvo kilusi mintis Clevelando Ramovės Skyriui išigyti savą vėliavą, kaip ištikimybės karinei idėjai ir savo krašto neatsižadėjimo simbolį. Šis klausimas ilgokai buvo diskutuojamas susirinkimuose, aiškintasi praktiškai ir idėjinė to sumanymo pusė. Trūko ir lėšų ir ryžto. Vis tiktai naujajai valdybai vadovaujančio jos pirmininko gen št. mjr. A. Jonaičio iniciatyva, pastangomis ir pasiryžimu, visi vėliavos išsigijimo sunkumai buvo nugalėti ir, nepaprasto kruopštumo ir užsispyrimo dėka, pavyko pagaliau troškimą įgyvendinti. Ir štai, šios vėliavos šventinimo apeigos sutapo su Kariuomenės Švente. Tai padaryta apgalvotai - kad vėliavos išsigijimas sutaptų su brangia kario širdžiai Lapkričio 23-čiaja. Iš vienos pusės šioji šventė kasmet primintų Clevelando ramovėnams ir jų siaurą "parapijinę šeimos šventę". Taip jau pasaulyje yra kad iš mažos šeimos vartų išeinama į valstybinio gyvenimo vieškelius.

Vėliavą išsigijome ne taip sau - sugalvojom ir... nusipirkom. Ne, buvo posėdžių posėdžiai ir

Atsiradus pabėgėliams Vokietijoje ir kitoje laisvojo pasaulio dalyse, Lietuvos Vadavimo Sąjunga daug prisidėjo, paremdama senatoriaus Stratton bilių išleisti pabėgėlius į šią šalį. L.V.S. išdavė daug affidavitų ir suteikė visokią paramą pabėgėliams ir gynė jų reikalus Vokietijoje ir kitur, kada buvo užsimota juos persekioti ir siųsti atgal į sovietiška prapultį.

Visa šita veikla gal nebūtų taip sėkmingai pravesta, jei prezidentas Smetona nebūtų atvykęs į Jungtines Amerikos Valstybes. Prezidentas Smetona, netrukus pramokęs anglų kalbos, kalbėjo universitetuose, įvairiuose klubuose ir kitose įstaigose, gindamas Lietuvos laisvę. Jis nuolat atsakinėjo į prokomunistinės spaudos užpuolimus ir labai rimtai apgindavo Lietuvos reikalus.

Jisai buvo tikras Lietuvos gynėjas, kurio ginklas buvo žodis, plunksna ir gilus pasišventimas dėl Lietuvos laisvės. Jis buvo Lietuvos karys be uniformos, nes ji jam nebuvo reikalinga. Jisai visados bus Lietuvai pavyzdys, kaip reikia savo šalies gerovę ginti ir dėl jos kovoti.

maži posėdėliai, užėmė daug laisvalaikio valandų, suteikė daug rūpesčių. Reikėjo ir tinkamos medžiagos, ir darbininkų, kurie galėtų "iš idėjos" dirbti (tuo sutaupydami kuklaus izdo skatikus svarbesniems "būtiniams" reikalams). Be to, teko jieskoti projekto ir jo meniško apipavidalinimo. Todėl visiems šiems darbams išrinkta vėliavos komisija. Jon įėjo: dail. V. Raulinaitis (jis ir projekto atlikėjas ir meniškieji "smegenys"), Edv. Karnėnas (vadovas) ir ponias Iz. Jonaitienė, kurios rankose gimė toji lietuviškomis grožio varsomis suspindusi mūsų įkūnytoji svajonė.

Negalėtume praeiti tylomis ypačiai pro dail. Raulinaitį ir Ponią Jonaitienę. Jiems, be abejo, didžiausiu dėkingumu plaka visų ramovėnų širdys. Negalėtume nė išskaičiuoti, kiek nemigo ir darbo valandų paaukojo ši malonioji ponias išsiuvinėdama ir "įkvėpdama gyvybę" tam paprastam negyvam medžiagos gabalui, kuris nūnai byloja prasmingais lietuviškais ženklais, tautinėmis emblemomis ir šventąja protėvių kalba užrašytu šūkiu. Tai - mūsų pasididžiavimas ir įkūnytų troškimų vaisius.

IŠKILMINGOSIOS APEIGOS

Savo "naujagimį" krikštijome viešai - dalyvaujant ne tik krikšto tėvams, bet ir plačiajai lietuviškajai visuomenei. Krikšto tėvais sutiko būti ponios Sofija Smetonienė, Ona Mikulskienė, brig. gen. Kazys Talat-Kelpša ir inž. P. Žiurys. Visas "krikštijimo" - pašventinimo apeigas atliko kun. Dziegoraitis. Tad ir mūsų šiųmetinis Kariuomenės šventės minėjimas prasidėjo taip:

Visuomenei gausiai susirinkus į šias gražias apeigas, šventės ceremonialo tvarkytojas ramovėnas B. Auginas pakvietė prabilti valdybos pirmininką, A. Jonaitį. Prasiskleidus scenos uždangai, ant stalo-valdybos ir vėliavos asistų apsupta-gulėjo nepaprasto grožio lietuviškoji mūsų stiprybė-vėliava. Pirmininkui tarus trumpą atidaromąjį žodį ir pakvietus dr. Pautienių - šis, skautukų lydimas, prisegė vėliavai juostą su joje įsiūtos tėviškos žemės žiupsneliu. Dr. Pautienius jautriai prašė ramovėnus globoti šią vėliavą, su joje esančia lietuviškąja žemele ir, visomis jėgomis stengtis, kad šis žemės žiupsnys, kartu su vėliava, sugrįžtų į laisvą Tėvynę, iš kurios ir mes, ir toji žemė yra kilusi...

Pirmininkui pakvietus krikšto tėvus, Ramovės centro valdybos atstovą gen. prof. St. Dirmantą ir kun. Dziegoraitį, prasidėjo jaudinančios apeigos-vėliavos pašventinimas. Šlaksnant šventu vandeniu vėliavą, čiurlioniečiai jautriai sugiedojo "Tėve Mūsų". Skambant giesmės aidams, mintyse regėjome Karo Muzėjų, žydin-

čias jo sodelyje gėles, šlamėjo invalidų žingsniai ir, lyg aukuro smilkstą dūmai, driekėsi ta pati giesmė, kuria mūsų Kauno radijas kasdien pradėdavo savo rytmečio programą... Ir praeitį ir ateitį siejo ta pati giesmė, toji pati meilė ir... tolimos gimtines iširėžę mintyse vaizdai...

Kun. Dziegoraičiui tarus trumpą žodį apie vėliavos prasmę, centro valdybos atstovas gen. prof. St. Dirmantas iškilmingai perdavė vėliavą skyriaus pirmininkui. Mjr. A. Jonaitis, pabučiaavęs vėliavą (taip pat ir visi valdybos nariai), ją įteikė saugoti vėliavos globėjui A. Spirikaičiui, pažymėdamas, kad vėliavai yra skiriamas

Viršuje — dabartinė Ramovės Clevelando sk. v-ba. Sėdi, iš k.: vicepirm. L. Leknickas, pirm. A. Jonaitis, izd. F. Eidimtas. Stovi iš k.: šviet. vad. A. Spirikaitis ir sekr. K. Morkūnas.

Apačioje — vėliavos šventinimo išvakarėse aptariamas iškilmių ceremonialas. Iš k.: B. Auginas, muz. A. Mikulskis, A. Jonaitis, A. Spirikaitis.

J. P. Palukaičio nuotr.

Viršuje — brig. gen. prof. S. Dirmantas įteikia skyriaus pirm. A. Jonaičiui vėliavą. Apačioje — skyriaus vėliavininkas A. Spirikaitis ir asistentai K. Morkūnas ir B. Paulionis. J. B. Palukaičio nuotr.

globėjas, kuris ją globoja tol, kol grįšime į Lietuvą, kur ji bus padėta į Karo Muzėjų. Kitu atveju, jei mūsų skyrius likviduotųsi - ji bus perduota Kultūros Muzėjui Čikagoje, kuris ją saugos, kaip brangų lietuvišką eksponatą.

VĒLIAVOS IŠKELTOS PLAKAS

Taigi, kiekviena valdyba skiria savo kadicijai vėliavos globėją. Jo pareiga saugoti vėliavą ir reikalui esant visur su ja atstovauti skyrių iškilmingais atvejais. Reikšmingas šūkis įrašytas vėliavoje: MŪSŲ JĖGOS IR DARBAI - IŠLAISVINIMUI. Šie prasmingi žodžiai teikviepia ramovėnus aukotis ir dirbti, skiriant visas savo jėgas šiam didžiajam mūsų gyvenimo tikslui!

Nuskambėjus himno garsams-visai salei ger-

biant naujai pašventintą vėliavą - pirmininkas prašo visų pagerbti žuvusius už Laisvę ir tebežūstančius Tėvynėje už Ją. Gerbimo metu, čiurlioniečiai sugiedojo jautrią partizanų giesmę, kurios paskutiniai stiprūs ir tragingi žodžiai... "naktį tamsią juodo medžio kryžių pastatyk..." supurtė šurpu kiekviena. ir kai nukreipiau savo žvilgsnį į jautresniųjų veidus - daugelio akyse išvydau rasą... Ir tos žėrinčios rasotos akys man priminė mūsų Žemės kruvinus rasotus rytmečius, saulės tekėjimą, kariūnų dainą, sargybą piro Nežinomojo Kario kapo ir saulėlydžių šyde supamą vakarą, kario prietemoje žerėjo negęstanti Ugnis prie Karžygio Kapo Muzėjaus sodelyje...

Gal ir daugiau būčiau užsisvajojęs, jei, pažvelgęs į vėliavnešio ir asistuojančios sargybos iškilminga povyžą, nebūčiau sugrįžęs į savo pareigas. (o jų būta šiandien komplikuočių!) Iškilmingai pasirašomas vėliavos Aktas. Jo signatarais žymimi brig. gen. prof. St. Dirmantas, kun. Dziegoraitis, p. Sofija Smetonienė, brig. gen. K. Talat-Kelpša, p. O. Mikulskienė, inž. Pijus Žiurys, Ramovės valdyba - A. Jonaitis, L. Leknickas, K. Morkūnas, F. Eidimtas, A. Spirikaitis - vėliavos komisija (Edv. Karnėnas, dail. V. Raulinaitis, Izabelė Jonaitienė).

Pirm. mjr. Jonaičiui perskaičius iškilmingai Aktą, spontaniškai išsiliejo čiurlioniečių daina— Vėliavos iškeltos plakas. Šia daina pastatomas iškilmingom apeigom baigtinis taškas. Žiūrovai atsidūsta. Krūtinėse įtampa mažėja, ir širdis ima kasdieniškai tikseti.

LAPKRIČIO ŠVENTĖS PAUNKSMĖJE.....

Šventinimo apeigoms ir vėliavos krikštynomis pasibaigus, tarsi pereita į mūsų karių tradicinės - šiemet ypatingai jubilėjinės - šventės minėjimą. Istorijos puslapius sklaisto gen. prof. St. Dirmantas, kurio paskaita yra šio minėjimo širdis ir svoris. Jis pasakoja apie karį, apie politikuojantį karį, apie mūsų praeito gyvenimo pasitaikiusias klaidas ir negeroves. Kai ką pakaltina, kai ko gailisi.

Ir lyg pralekiantys paukščiai šmėkščioja prieš akis - sunkiais šnaranciais sparnais, gražindami ir nulėkdindami į nepasiekiamo laiko tolius nuvilnijusius įvykius. Ir kai generolas kalba apie mielą besiaukojantį karį - girdžiu lakštingalos giesmę; kai jis rūščiai kaltina politikus ir vadus, nesugebėjusius apginti mūsų laisvės - tarsi krankliai juodi ir juodvarniai sukasi apie mano vienplaukę galvą...

Tikrumoje - laikas ir istorija parodys savo perspektyvoje prabėgusį mūsų gyvenimo veidą. Dabar, man regis, dar nevisai atvėsę laiko pelenai ir per daug jautrios vos apgiję randuotos žaizdos--- Ir mano manymu, tokiems iškilmingais atvejais nereikėtų gadinti ir dirginti žmonių

nuotaikas su per didele kritika. Dabartinė šių tradicinių mūsų švenčių prasmė yra visiškai kitokia: ne kritikuoti kas buvo bet *minėti*, kas *šviesu ir gera* buvo anomis praeities dienomis...

Po generolo paskaitos, sekė

SVEIKINIMAI

kurie yra įprasti tokiomis atvejais. Ramovę sveikino ištisa eilė organizacijų. Gražiu, prasmingu žodžiu sveikinimus pradėjo Amerikos Liet. Bendr. Centro pirmininkas St. Barzdukas. Vengrų laisvės kovotojų vardu angliškai sveikino jų gen. Kovač. Brolių latvių sveikinimas, nuskambėjęs jų atstovo Petrowsky lūpomis, tikrai šiltais vežais padvelkė į mūsų širdis. Clevelando Bendr. pirm. J. Virbalis, ramovėnišku nuoširdumu perdavė brangios mums šventės ir įvykusio didelio vakaro įvykio nuotaiką ir jos prasmę, kartu su entuziastingais linkėjimais. Alto Clevelando Skyriaus lūpomis kalbėjo J. Daugėla. Birutininkų vardu žodį tarė ponina Nagevičienė. Skautų Tunto vardu energingai pasveikino p. Karalius. Tautinės Sąj. vardu nuoširdžiai linkėjimus pabėrė Julius Smetona. Ateities Klubo atstovas p. Čyvas susiejo vėliavą su kariu ir linkėjo tesėti siekiant savų idealų.

Visi sveikinusieji nuoširdžiai, atrodo, pasidžiaugę kartu su mumis, ramovėnais, atliktais darbais ir tęsėtais užsimojimais, linkėjo ir toliau karišku ryžtumu žygiuoti lietuviškų darbų ir tradicijų bare.

Jiems visiems padėkojo skyriaus pirmininkas mir. Jonaitis.

MENINĖ DALIS

praėjo su nepaprastu žiūrovų pakilimu. Kaip kažkas išsireiškė — žiūrovai ir klausytojai buvo nepaprastam kontakte su dainininkais ir šilčiau reagavo į mūsų mėgiamų čiurlioniečių dainas. Vietoj senojo "veterano" muz. Alf. Mikulskio, šį kartą vyrų chorui dirigavo jo "dešinysis nykštys" R. Babickas. Anot pranešėjo žodžių: "Tėvynėi generolai parucėd vė puikius karininkus—vadus, o čia tremtyje "dainos generolas" paruošęs naująjį dirigentą". — Ir šis jaunasis dainavedys tikrai gražiai koncertą pravedė, susilaukęs sau ir chorui gražių katučių.

Pražygiavo pro mūsų akis Nepriklausomų Laisvės laikų kariūnai su Strolios "Karo žygio daina". nuskambėjo dar šioje šalyje neįirdėta J. Rimkevičiaus daina — "Artojų maršas", primėnas, jog lietuvis dainoj ir pasakoj minėmas, kaip drąsus karys, kuris arklą palikęs laukuose, liejo už savo arimus kraują, kaip karys. Taigi, ši daina tarsi jungia artoją su kariu, nes abu myli tą pačią mūsų artojų žemę.

Simkaus "Ei, Lietuvos kareivėliai" ir Paulausko "Jūreivių maršo" nuotaikingi garsai suju-

dino ne vieno buvusio kario kraują, priverstė tą nelemtą "kraujo spaudimą" išsilieti entuziastingais plojimais. Specialiai ramovėnams čiurlioniečiai sudainavo "Ramovėnų maršą".

Čiurlioniečiai verčiami kartoti. Salė įdrinta — tokioj nuotaikoj praėjusi meninė dalis užsklendžiama, kaip gražus minėjimo puslapis.

REDDE, QUOD DEBES

Sekmadienį, lapkričio 23 d. 10 val. ryto, šv. Jurgio parapijos bažnyčioje vyko gedulingos pamaldos už mūsų karius, žuvusius Nepriklau-

Viršuje — Lapkr. 23 d. Clevelando Ramovės v-ba ir gen. S. Dirmantas su naująja skyriaus vėliava Mauzolėjuje, kur palaidotas prez. A. Smetona. Apačioje — prie prezidento kapo uždedami vainikai.
J. P. Palukaičio nuotr.

Vėliavos gamintoja Iz. M. Jonaitienė rodo savo daugelio dienų darbo rezultatus vėliavos krikšto motinai O. Mikulskienei.

J. P. Palukaičio nuotr.

somybės kovose ir už partizanus, kritusius dėl Lietuvos laisvės. Kartu su ramovėnais čia susikaupė didelė minia žmonių. Šventiškai nuotakai paryškinti, dalyvavo be pačių ramovėnų ir kvietinės mūsų tautinės organizacijos su savo vėliavomis. O vėliavų tarpe plazdėjo ir mūsų — pirmą kartą bažnyčioje nulenkdamas savo viršūnę prieš mūsų žuvusiųosius ir paaukojusius savo brangiausiąją auką — gyvybę.

Skambant čiurlioniečių vyrų choro lietuviškom religinėm giesmėm, nenoromis kiekvienas mintimis perbėgo savo trapųjį žemės takelį, sustodamas prieš neaiškų ir nežinomą rytojų. Tačiau kiekvieno širdyje, manau, liepsnojo tie įrašytieji Nežinomojo Kario paminklo žodžiai: Redde, quod debes. Ir pagalvoji sau žmogus: jie atidavė, ką privalėjo, o mes? Jie gražino Augščiausiajam savo brangiausiąją auką — du-

tą gyvybės kibirkštį, kuri užgeso ant Tėvynės aukuro, kad mes gyventumėm. Mes šiandien tegalime tik didžiuotis jais ir sekti jų pėdomis. Galime pasižadėti neabejojant vykdyti jų Testamentą, reikalui esant, tą pačią kraujo auką gražinti Tėvynei tai, ką gavome gražiausia: garbę gimti lietuviškoje žemėje, vadintis tų didvyrių broliais!

Kun. Ivanausko prasmingas ir jautrus pamokslas privertė visus susimąstyti, pagalvojant, kaip prasmingai gali žmogus pašvęsti savo gyvenimą — nuo jo priklauso, ar jis išnyks “kaip dūmas, blaškomas vėjo” ar taps “tas stulpas, kuriam kritus, visas pastatas jaus jo trūkumą”. Šviesioji kario ypatybė ir yra jo savanoriška auka už Tėvynės amžinumą. Ir kol gyvens tauta — tol tie idealistai bus gyvi visos tautos širdyse.

Tokiomis mintimis skirstėmės po Tautos Himno, galingai nuaidėjusio ir sudrebinusio bažnyčios skliautus. Skirstėsi vėliavos, šnabždėdamos ryžto šūkius, švietė kažkokia giedra ir tvirtos valios skaidria šviesa jaunimo ir senimo akys, blizgėjo palaimintoji jautrių širdžių rasa moteriškių blakstienose...

Tuoj po mišių būrelis ramovėnų su svečiais nuvyko į mauzolėjų, aplankyti mūsų Prezidento a.a. A. Smetonos kapą. Vainikus kartu su tyliąja pagarba uždėjo brig. gen. prof. Dirmantas savo ir Ramovės Centro Valdybos vardu. Antrąjį — Clevelando Ramovės valdyba.

Pagerbę savo buvusįjį Vyriausiąjį Ginkluotų Pajėgų Vadą, ramovėnai skirstėsi, besidalindami švenčių nuotaikomis, besišnekučiuodami jau ateities planais. Ir jų žodžiai buvo giedrūs, sumanymai nauji ir šviesūs. Jie atidavė ir padarė, ką galėjo, kad mūsų Kariuomenės Šventė vėl uždegtų prismilkusią, kasdienybės apneštą, vilties ir pasiryžimo ugnį: būti iki mirties viena grandimi kartų kartom besitęsiančių savo Žemės gynėjų! — Kad mirčiai žvelgiant į akis, ramia sąžine galėtų pasakyti — Atidaviau, ką privalėjau, padariau, ką galėjau!

Lietuvių Veteranų Sąjungos “RAMOVĖ” Centro Valdybos Pirmininkui p. Generolui P. Plechavičiui Lietuvos Diplomatijos Šefo sveikini-mas.

“Aukštai Gerbiamas Ponas Generole,

Lapkričio 23 dieną sukanka 40 metų nuo Lietuvos kariuomenės atkūrimo mūsų sostinėje Vilniuje. Šia proga siunčiu nuoširdžius sveikini-mus Lietuvių Sąjungai “Ramovė”, kuri jungia mūsų karius užsienyje ir atstovauja garbin-gas mūsų kariuomenės tradicijas.

Toji dvasia, kuri įkvėpė kariuomenės žy-gius bei darbus, atstatant Lietuvos valstybę, saugojant ją ir auklėjant jaunimą, tebėra gyva mūsų tautoje ir palaiko jos troškimą atstatyti Lietuvos laisvę bei nepriklausomybę.

Tai prisimindamas, aš lenkiuosi prieš žuvu-sių už Lietuvą karių atmintį.

Prašau priimti mano gilios pagarbos žo-džius.

LOZORAITIS
Lietuvos Diplomatijos
Šešas

HĒRODOTO ISTORIJS

Iš graikų kalbos vertė

K. K E P A L A S

(Pradžia KARIO Nr. 1)

CXLII. O šie joniečiai, kurių tas Panionius yra, dangaus ir oro gražiausioj vietoj pasistatė miestus iš visų žmonių, kuriuos mes žinome. Nes nei aukščiau esančių vietų padėtis nėra tokia kaip Jonijos nei žemiau, nei rytuose, nei vakaruose: vienas nuo šalčio ir drėgmės kenčia, kitas nuo karščio ir sausros. Kalbą ne tą pačią jie vartoja, bet keturias tarmes. Milėtas iš jų pirmas miestas guli į pietus, paskui Myuntas ir Prienė; šie Karijoj guli ir tuo pačiu dialektu (tarme) kalba; tie gi Lydijoi: Efesas, Kolofo-nas, Lebedas, Teas, Klazomenai, Fokaja. Šie miestai su tais pirmiau paminėtais skiriasi kalba, tarp savęs sutinka. Dar trys likusieji Jonijos miestai, kurių du salose gyvena, Same ir Chiė, vienas sausumoje guli, Erytrai. Chijiečiai ir erytriečiai ta pačia tarme kalba; samiečiai gi sava skirtinga. Šie yra keturi kalbos būdai (tarmės).

CXLIII. Taigi iš tų joniečių milėtiečiai buvo laisvi nuo baimės, sutartį padarę; ir saliečiams iš jų jokios nebuvo baimės: nes nei finikiečiai dar nebuvo persų valdiniai nei patys persai ne jūrininkai. Atsi-skyrė nuo kitų joniečių šitie ne dėl ko kita, kaip kad, bejegei esant visai tada graikų giminei, visų silp-niausia buvo iš tautų jona ir mažiausios reikšmės: nes be Atėnų joks kitas miestas nebuvo žymus. To-dėl ir kiti joniečiai ir atėniečiai vengė to vardo, ne-norėdami joniečiais vadintis, bet ir dabar rodo si man daugelis jų gėdijasi to vardo. Bet šitie dvylika mies-tų tuo vardu džiaugėsi ir šventovę pastatė sau pa-tiems, ir Panioniaus vardą davė, ir norėjo, kad jame nedalyvautų niekas kitas iš joniečių (ir neprasė niekas dalyvauti, išskyrus smyrniečius).

CXLIV. Panašiai ir Pentapolio šalies doriečiai, pirmiau Heksapoliu vadinamos, saugosi ką nors pri- imti iš greta gyvenančių doriečių į Triopio šventovę, bet ir iš jų pačių prieš šventovę nusikaltusius pašal- ina iš bendruomenės. Nes Triopio Apolono rungty- nėse dovanodavo iš seno auksinius trikojus nuga- lėtojams, ir juos reikėjo gavusiems iš šventovės ne- išnešti, bet ten pat paaukoti dievui. Kažkoks Hal- karnaso pilietis, vardu buvo Agasiklėjus, nugalėjęs įstatymą paniekino ir parsinešęs į savo namus pri- kalė trikojų. Dėl tos kaltės penki miestai: Lindas, Ielysas, Kameiras, Kosas ir Knidas išmetė iš bendruo- menės šeštą miestą Halikarnasą. Tiems tokią baus- mę jie uždėjo.

CXLV. Rodosi man, kad dvylika miestų pastatę joniečiai ir nepanorėjo priimti daugiau to dėliai, kad ir kai Peloponėse gyveno, dvylika buvo jų dalių, kaip ir dabar išvairusių joniečių achajų yra dvylika da- lių: pirmoji Pellėnė prie Sikyonos, paskui Aigeira ir Aigai, kurioje Kratis amžina upė yra, nuo kurios ir Italijos upė vardą gavo, Būra ir Helikė, į kurią subėgo joniečiai achajų kovoje nugalėti, Aigius, Rypės, patričiai, fariečiai ir Olenas, kuriame yra didelė

Peiro upė, Dymė ir tritajiečiai, kurie vieni iš jų vidur- žemy gyvena.

CXLVI. Tos dvylika šalių dabar achajų yra, ku- rios kadais joniečių buvo. To dėliai ir joniečiai dvyli- ka miestų pastatė, kadangi, kad jie labiau joniečiai yra už kitus joniečius arba kad aukštesnės kilmės, didelė kvailystė sakyti. Iš jų abantai iš Eubojos yra ne mažiausia dalis, kurie su Jonija nei su tuo var- du nieko bendra neturi, minyjai orchomeniečiai susi- maišę su jais, kadmiečiai, dryopai ir fokiečiai atsi- skyrę, molosai, arkadai, pelasgai ir doriečiai epidau- riečiai ir daug kitų tautų su jais sumišo. Tie iš jų, kur iš Atėnų prytanėjaus iškeliavo ir laikomi kilniau- siais iš joniečių, savo žmonių nesivedė į kolonijas, bet karietes paėmė, kurių tėvus nužudė. Dėl tos žudynės tos moterys įstatymą padarė sau pačioms priesaika patvirtino ir perdavė dukterims, niekad kartu ne- valgyti su vyrais ir vardu nešaukti savo vyro, to dėliai, kad nužudė jų tėvus, vyrus ir vaikus ir paskui tatai padarę su jomis gyvena. Tai buvo padaryta Mi- lėte.

CXLVII. Karaliais gi pasirinko vieni iš jų lykie- čius, iš Hippolochos sūnaus Glauko kilusius, kiti gi kaukonus pylicčius iš Melanto sūnaus Kadro gim- nės, o dar kiti iš abiejų. Bet laikosi to vardo labiau už kitus joniečius ir yra grynos kilmės joniečiai; yra gi visi joniečiai, kurie iš atėniečių kilę ir Apatūrijas švenčia. Švenčia gi visi, išskyrus efesiečius ir kolo- foniečius; nes šie vieni iš joniečių nešvenčia Apatū- rijų, ir tai dėl kažkokios žudynės.

CXLVIII. Panionius yra Mykalės šventa vieta, į žiemius gullinti, bendrai pašvęsta joniečių Poseidonui Helikonui. Mykalė gi yra sausumos kyšulys į va- karus pakrypęs Samo link; ten susirinke iš miestų joniečiai šventė šventę, kuriai duotas vardas Panio- niia. Vyksta ten ne vienų joniečių šventės, bet visų graikų, lygiai kaip jų vardai ta pačia raide baigiasi, kaip ir persų vardai.

CXLIX. Šie yra joniečių miestai; o Ajolidės mies- tai yra: Kymė vadinama Frikonis, Lėrisai, Neontei- chas, Tėmnos, Killa, Notijus, Aigiroessa, Pitanė, Ai- gajai, Myrina, Gryneja. Šie vienuolika ajoliečių mies- tų yra seni, nes vienas jų atimtas joniečių, Smyrnė. Buvo, mat, ir jų dvylika sausumoje. Šie ajoliečiai gavo kurdamiesi geresnę žemę už joniečių, bet orą blogesnį.

CL. Smyrnę šitaip prarado ajoliečiai. Kolofono vyrus kovą pralaimėjusius ir išvytus iš tėvynės pri- ėmė. Paskui gi Kolofono pabėgėliai, pastebėję smyr- niečius auką už sienų aukojant Dionysui, vartus už- rakinę paėmė pilį. Subėgus visiems ajoliečiams sutartį padarė, kad visa, kas pakeliama atidavus joniečiams, paliktų Smyrnę ajoliečiams. Padariusi tatai smyrnie- čiams, pasidalijo juos kiti vienuolika miestų ir padarė savo pačių pillečiais.

Redaguoja Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje Lalkin. Centro Vald. Darbo Prezidiumas.

TREM TIES TRIMITAS

Remdamasis LŠST Statuto Nr. 213 Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje Centro Valdybos pirmininkas skelbia, jog 40 m. sukakties nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo proga, šaulių žvaigždės Ordino Taryba už nuopelnus Lietuvai ir šaulių Sąjungai apdovanojo šiuos asmenis:

I. ŠAULIŲ SĄJUNGOS RĖMĖJUS:

1. Lietuvos Konsulą Dr. Petrą Daužvardį — šaulių žvaigždės Ordinu;
2. KARIO Redaktorių Zigmą Raulinaitį — šaulių žvaigždės medaliu;
3. KARIO Administratorių Leoną Bilerį — šaulių žvaigždės medaliu;

II. ŠAULIUS IR ŠAULES:

a) šaulių žvaigždės Ordinu:

1. Stasį Barauską (Montrealio š. Kuopa);
2. Leoną Balzarą (Montrealio š. Kuopa);
3. Joną Giedriką (Wisconsino š. Kuopa);
4. Juozą Jankaitį (Toronto š. Kuopa);
5. Vaidievitį A. Mantautą (LŠST Centro Valdyba);

6. Juozą Šiaučiulį (Montrealio š. Kuopa);
7. Kun. Antaną Seštoką (Čikagos š. Kuopa);
8. Prof. Joną Šimoliūną (Wisconsino š. Kuopa);
9. Alfonsą Valatkaitį (LŠST Centro Valdyba);
10. Mariją Valiutienę (Toronto š. Kuopa);
11. Kazimierą Žilėną (LŠST Centro Valdyba);
12. Albertą Puskepalaitį (Bostono š. Būrys);
13. Justiną Vaičaitį (LŠST Centro Valdyba).

b) šaulių žvaigždės Medaliu:

1. Genę Atkočaitytę;
2. Romualdą Benotą;
3. Antaną Bilitavičių;
4. Oną Dunaitienę;
5. Antaną Gintnerį;
6. Elžbietą Grigaliūniene;
7. Joną Karvelį;
8. Viktorą Kažemėkaitį;
9. Aleksandrą Kybartienę;
10. Jcną Naujoką;
11. Miką Petruļį;
12. Petrą Petrušaitį;

CLI. Šie yra dabar sausumos Ajolidės miestai, bet tu, kur Idėj gyvena, nes jie skiriasi nuo tų. Mat, tie salas turintieji penki miestai Lesbe gyvena (o šeštą Lesbe įkurtą Arisbą pavergė mėtymniečiai, būdami giminiečiai), o Tenede vienas gyvenamas miestas, ir tame šimte salų vadinamame kitas vienas. Lesbiečiams ir tenediečiams, kad ir iš joniečių tas salas turi, nebuvo jokios baimės; o likusieji miestai nutarė bendrai paskui joniečius sekti, kur tik jie vestų.

CLII. Kai atvyko į Spartą joniečių ir ajoliečių pasiuntiniai (nes skubiai tatai buvo daroma), išrinko už visus kalbėti fokietį, kurio vardas buvo Pytermus. Jis gi purpuriniu apsiaustu apsisiautęs, kai sužinoję daugiau spartiečių susirinko, atsistojęs daug kalbėjo, prašydamas padėti jiems. Lakedaimoniečiai nieko neklausė ir nemanė padėti joniečiams. Jie išvyko, o lakedaimoniečiai atleidę joniečių pasiuntinius, vis dėlto išsiuntė penkių dešimtų irklų laivų vyrus, kaip man rodosi, pasižiūrėti Kyro ir Jonijos darbų. Atvykę jie į Fokają išsiuntė į Sardes iš jų garbingiausią, kurio vardas buvo Lukrinas, kad pareikštų Kyru lakedaimoniečių žodžiais, kad jokio Graikijos žemės miesto neskriaustų, nes jie to taip nepraleisą.

CLIII. Tai pasakius pasiuntiniui, sako, Kyras paklausęs ten esančius iš graikų, kas per žmonės lakedaimoniečiai ir koks jų skaičius, kad tai jam skelbia. Sužinojęs tarė pasiuntiniui spartiečiui: "Nebijojau niekada tokių žmonių, kurie turi vietą vidury miesto paskirtą, kur susirinkę vienas kitą prisiekę apgaulinėja. Jiems, jei aš būsiu sveikas, bus taip, kad

ne kas joniečiams buvo, bet kas jiems patiems, pasakos". Tatai visiems graikams prikišo Kyras, kad aikštes turi, kur perka ir parduoda: nes patys persai jokiomis aikštėmis nesinaudoja ir neturi iš viso rinkos. Paskui pavedęs Sardes persui Tabalui, o Kroiso ir kitų lydų aukšą lydai Paktijui pristatyti, iškeliavo pats į Agbataną Kroisą su savim vesdamasis, o į joniečius jokio dėmesio nekreipdamas tuo tarpu. Nes Babylonas jam priešinos ir baktrų giminė, sakai ir egiptiečiai, prieš kuriuos nutarė vadovauti pats, o prieš joniečius kitą pasiūsti vadą.

CLIV. Kai tik išvyko Kyras iš Sardžių, lydus sukėlė Paktijas prieš Tabalą ir Kyra ir nuėjęs prie jūros, kadangi visą aukšą turėjo iš Sardžių, pagalbą pasamdė ir pajūrio žmones prikalbėjo su juo kariauti. Nuvykęs prieš Sardes apgulė Tabalą užsidariusį pilyje.

CLV. Sužinojęs pakeliui tatai Kyras tarė Kroisui taip: "Kroise, koks bus galas tų dalykų man? Nesiliaus lydai kaip rodosi, man ir sau vargus darę. Manau, kad geriausia bus pavergti juos. Panašiai, mat, man rodosi padariau, kaip jei kas tėvą užmušęs, jo vaikų gailėtus. Taip ir aš daugiau negu tėvą buvusį tave paėmęs veduos, patiems gi lydams miestą perdaviau, ir paskui stebiuos, jei nuo manęs atsimeša". Jis tai ką manė pasakė; tas gi atsakė taip, bijodamas, kad nesugriautų visai Sardžių: "Karaliau, tiesą pasakai, tu tačiau nepasiduok rūstybei, ir neišgriauk seno miesto, nekalto esančio, kaip pirmiau, taip ir dabar. Nes kas pirmiau buvo, aš padariau ir aš savo galva atsilyginu; o kas dabar yra, Paktijus yra kaltas, kuriam tu pavedei Sardes; tai jis tegu ir atsilygina.

13. Juliją Jasiūną;
14. Konstanciją Rožėnienę;
15. Nijolę Šapalaitę;
16. Daivą Šilingaitę;
17. Izabelę Tiltonienę;
18. Praną Tomkevičių;
19. Juozą Ulevičių;
20. Kazį Ulevičių;
21. Zenoną Urboną;
22. Laimą Zabukaite.

Pagal LŠST Statutą, "apdovanoti šaulių žvaigždės Ordenu arba šio ordino medaliu gali pristatyti vienetų valdybos, vienetų valdybų pirmininkai, visi LŠST Cent-

ro Valdybos ir Darbo Prezidiumo nariai ir Sąjungos Pirmininkas" (§ 204).

"Visi apdovanojimui pristatomieji raštai siunčiami asmeniškai, slapta, Sąjungos Pirmininkui. Rašte trumpai nurodoma kas už ką prašomas apdovanoti, kuriuos garbės ženklus jau turi tas, kurį prašoma apdovanoti ir kuriuo ženklu siūloma apdovanoti, medaliu, ar ordinu". (§ 205).

"Sąjungos Pirmininkas tokius pristatymus surinkęs, persiunčia juos ŠZ Ordino Tarybos Pirmininkui..." (§ 206) "Sąjungos Pirmininkas turi teisės rekomenduoti Ordino Tarybai pristatomuosius apdovanoti tuoju, ar atidėti tolimesnei progai" (§ 207) . . . "Visi apdovanojimams skelbiami įsakyme Sąjungai ir LŠST laikraštyje" (§ 213).

Brangūs Broliai ir Sesės! TREMTIES TRIMITO likimas ateinančiais 1959-aisiais metais yra tikrai Jūsų rankose. Mes turime daug ideologinės ir kitokios medžiagos, įdomių nuotraukų, aktualių straipsnių, korespondencijų, reportažų. Visa tai guli nepanaudota redakcijos stalčiuje — ir tol negali išvysti dienos šviesos, kol Jūs TREMTIES TRIMITO reikalams nepaskirsite daugiau dėmesio ir energijos.

Kalėdų ir Naujųjų Metų žvakutėms ir ži-

buriams šviečiant, susimąstykime, pagalvokime, ir prisiminkime: taip pat ir TREMTIES TRIMITAS gali tapti šviesus šauliškos ideologijos žiburys, jei savo nuoširdžia auka padėsime jam tuo būti!

Jūsų

ŠAULYS VAIDIEVUTIS A. MANTAUTAS
TREMTIES TRIMITO REDAKTORIUS
LŠST CENTRO V-BOS RYŠIŲ SKYRIAUS
VEDEJAS

BRANGŪS ŠAULIAI IR ŠAULĖS!

Lygiai prieš metus laiko, 1957 m. Gruodžio mėn. KARIO numeryje, psl. 235-236, atviru laišku kreipiausi į visus LŠST narius ir nares TREMTIES TRIMITO reikalui. LŠST CV Darbo Prezidiumui pageidaujant, vėl iš naujo Jums rašau, norėdamas pateikti TREMTIES TRIMITO šių metų piniginę apyskaitą ir pasidalinti mintimis dėl ateities planų.

Nuo 1958 m. sausio mėn. 1 d. iki šio, t.y. Gruodžio mėn. numerio spausdinimo datos, TREMTIES TRIMITAS yra gavęs sekančias aukas: iš Montrealio šaulių Klubo — 55.00; iš Bostono Jono Vanagaičio vardo šaulių Būrio — 9.00; iš Brocktono Martyno Jankaus vardo šaulių Būrio — 23.00; iš vieno LŠST CV nario, pageidavusio, kad jo pavardė nebūtų skelbiama — 55.00. Viso ... 142.00.

Tai ir buvo visos TREMTIES TRIMITO pajamos 1958-aisiais metais.

Tam pačiam laikotarpyje, TREMTIES TRIMITAS turėjo sekančias išlaidas:

Už papildomus puslapius Nr. 2-58 — 55.00; už papildomus puslapius Nr. 3-58 — 55.00; už papildomus puslapius Nr. 5-58 55.00; už papildomus puslapius Nr. 9-58 55.00. Viso ...220.00

Pastaba: pašto išlaidos buvo apmokėtos Tremties Trimito redaktoriaus asmeniškais pinigais, ir todėl čia nepriskaitomos.

Tuo būdu, TREMTIES TRIMITAS už 1958 metus lieka KARIUI skolingas \$78.00.

Prieš pereinant prie ateities planų, čia labai nuoširdžiai dėkoju visiems augščiau išvardintiems šaulių vienietams ir paminėtajam LŠST CV nariui už finansinę paramą TREMTIES TRIMITUI. Taip pat giliai padėką noriu išreikšti visiems broliams ir sesėms, TREMTIES TRIMITA parėmusiems savo straipsniais

ir nuotraukomis, bei vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie jo pagražinimo.

Kalbant apie ateities planus, norėčiau pabrėžti, jog jie lieka nerealiūs, kol TREMTIES TRIMITO finansinė situacija tokia, kaip dabar. Kol šaulių vienetai ir pavieniai sesės ir broliai šauliai nepaseks pavyzdžių tų, kurie šiais metais parėmė jį savo aukomis, nėra prasmės kalbėti apie jokią TREMTIES TRIMITO praplėtimą arba pagražinimą.

Jeigu tačiau sekančiais metais TREMTIES TRIMITO reikalams būtų parodyta didesnio susidomėjimo, redakcinis kolektyvas galėtų paruošti jubilėjinį birželio mėn. numerį, su 8 papildomais puslapiais (kainuotų \$110.00) šaulių S-gos 40 m. sukakčiai paminėti, ir kovo mėn. numerį su 4 papild. puslapiais (kainuotų \$55.00) LŠS įkūrėjo Vlado Putvio 30 m. mirties sukakčiai paminėti. O jei broliai ir sesės šauliai bei šaulių vienetai suaukotų daugiau pinigų, tai būtų galima užsakyti papildomus puslapius ir kitiems numeriams, arba dar padidinti augščiau minėtuosius sukaktuvinius numerius. 4-rių papildomų puslapių kaina \$55.00. Visos aukos, straipsniai ir nuotraukos TREMTIES TRIMITUI prašau siųsti sekančiu adresu: V.A. Mantautas, 38 Sawtell Ave., Brockton 39, Mass.

KALĖDŲ BELAUKIANT

Užgims šventasis Kūdikėlis — pasaulio džiaugsmas. Gražiausių giesmių melodijos skambės bažnyčiose. Žmonės garbins gimusįjį. Tačiau dauguma to tikrojo džiaugsmo nepajus.

Šimtais žvakučių, spalvuotų lempučių papuoštos eglutės džiugins jų širdis, kabančios blizgančios bombos temdys akis, Dovanomis apsikrovę Kalėdų Seneliai lankys vaikus stropiai žiūrėdami, kad nė vieno neaplenktų. Viskas bus krautuvėse išpirkta ir namai niekniekių pilni.

Tiktai tenai, kur vargas siaučia, kur net žvakutės šviesai taupomos, tikrieji Kalėdų džiaugsmo žiburėliai žibės vaikų akutėse. Ten motinos ras galimybę prasmingą džiaugsmą vaikams suteikti. Ten ir suaugusieji daugiau išgyvens, kai džiaugsis.

Kalėdinei nuotakai pasiduosime ir mes. Siųsime nuoširdžiausius sveikinimus draugams ir pažįstamiems. Mūsų gera, duosni širdis nepamirš atlikti ir prieškalėdinės pareigos — padėti pagalbos reikalingiems, nelaimingiesiems sesėms, broliams. Žaliuos eglutė ir mūsų namuose. Tačiau mūsų akiai ji daug gražesnė natūrali, tat neapkraukime jos, kad net žalumo nesimatytu. Leiskime vaikams pasireikšti ir patiems pasigaminti žaislelius, pamokykite juos daryti iš šiaudelių ir popieros. Pačių pagamintos žvaigždės ir kiti įvairūs šiaudinukai, popierinės grandinės, gražios kasytės su saldai-

niais, riešutais, kabantys obuoliai bus vaikams daug mielesni ir įdomesni ant eglutės, nei pirktieji blizgučiai.

Mielą kalėdinę nuotaiką savo šeimai ir svečiams suteiktume lietuviškų kalėdinių plokštelių muzika, jei kas tai išgali.

Tačiau svarbiausia lietuviškų Kalėdų prasmė — tai dalyvauti pamaldose ir suruošti kūčias. Kūčios yra mūsų tradicinė jaukiausia, prasmingiausia šeimos šventė, kai visi kartu susirenka, pasimato prie švento kūčių stalo. Kūčioms pakvieskime ir tuos asmenis, kurie be šeimos, vieniši ir neturi kur jaukiai praleisti kūčių vakaro. Dauguma šeimų pasigesime atskirto ar amžinybėn iškeliavusio vieno kito šeimos nario. Giliai sisimąstę prisiminkime juos kūčių maldoje. Liūdesys tenetemo, o dar labiau užgrūdina mūsų širdis.

Tiek daug dar mums reikės išturėti! Nelengvas lietuviškas kelias, tačiau jis mums, sesės — vienintelis. Ar rimtą darbą dirbdamos ar šventės švęsdamos, tik juo eidamos jausmės laimingos.

Ko nepasieksime laiškais, skriskime mintimis viena prie kitos į kiekvieno lietuvių širdį su geriausiaisiais, nuoširdžiausiaisiais šauliškais linkėjimais Kalėdų švenčių proga.

K. Kodatienė

Sesei Emilijai Petrauskaitei, šauliškos spaudos bendradarbei, atvykus iš Columbijos į šį kraštą apsigyventi ir mūsų spaudoje pareiškus jai šauliškus linkėjimus gautas atsakymas.

Brangios sesės,

Jūsų mielas šauliškas sveikinimas buvo ne vien didelis malonumas, bet ir tikras pastiprinimas, nes vėl pasijaučiau neužmiršta ir reikalinga. Patarlė sako: geriau vėliau negu niekad. Taigi ir aš kiek apsitvarkiusi naujam krašte noriu padėkoti jums, brangios sesės, už jūsų malonų prisiminimą. Taip pat prašau priimti ir mano nuoširdžius linkėjimus.

Šiuo metu mūsų gretos žymiai išretėjusios, mes stovime prie gedulo nuleistų mūsų brangiųjų vėliavų, o audros dar vis nesustoja užusios. Bet mūsų pasiryžimas toks pat stiprus ir vieningas — pirmajam trimto aidui suskambėjus vėl stoti į didįjį darbą. Taigi būkime visuomet stiprios ir nenugalimos, kaip tapo nenugalėti mūsų partizanai ir kankiniai!

Jūsų Emilija Petrauskaitė

Velnio įsakymai Sesėms šaulėms

1. Neleisk vyrą eiti į šaulių susirinkimą. Apsieis tenai ir be jo.
2. Jei jis visvien užsispirs eiti, tai bent griežtai uždrausk apsiimti bet kokias pareigas.

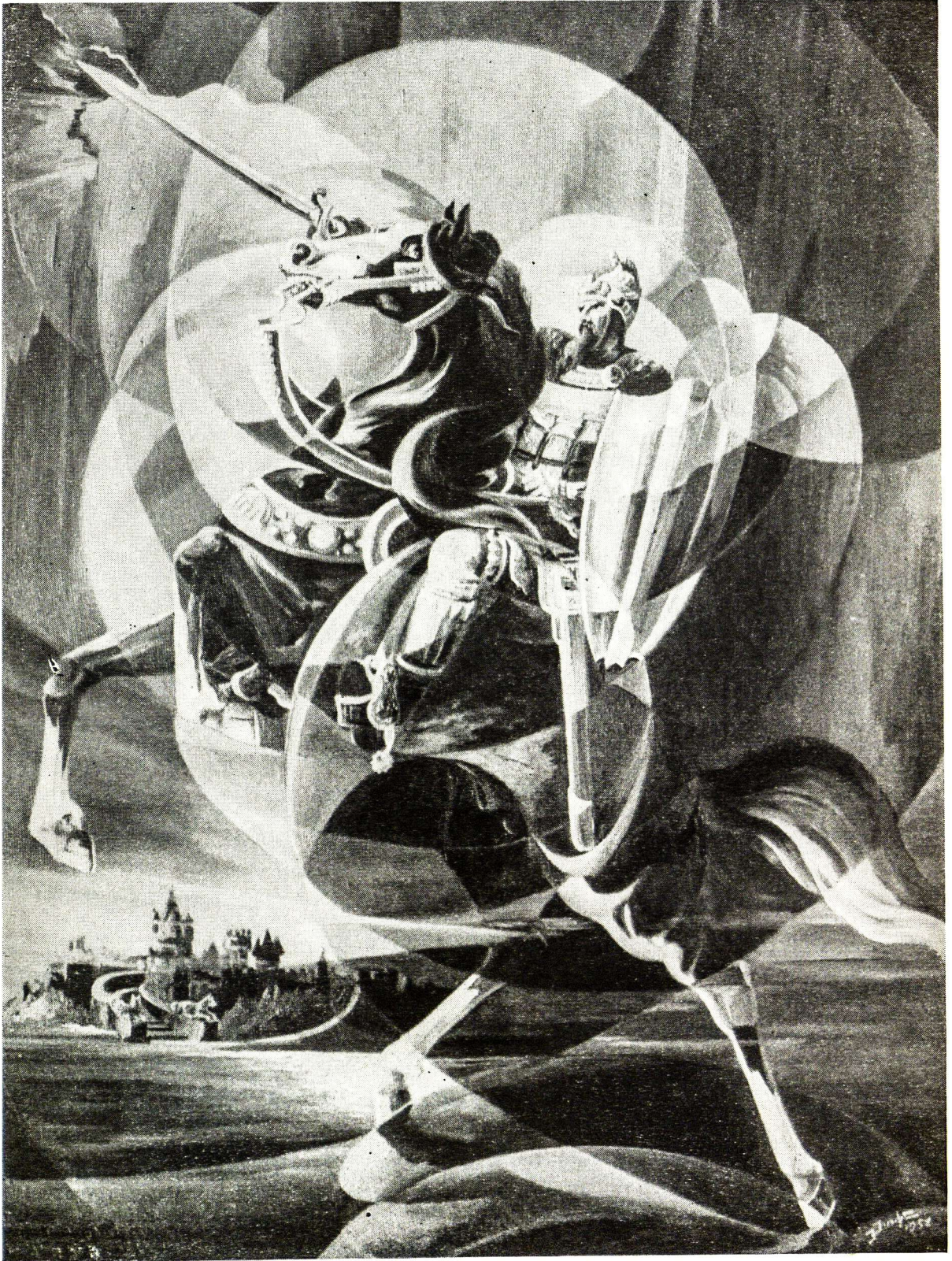
3. Sekantį kartą, jei numatai, kad vyro nesulaikysi, tą pačią dieną ir valandą prisikviesk pilną butą svečių, tada jam tikrai nebus kaip iš-eiti.

4. Neleisk savo vaikų į lituanistinę mokyklą. Juk iš lietuvių kalbos jie Amerikoje duonos nevalgys.
5. Nesistenk išgyti tautinius rūbus. Nėra čia ko. Geriau nusipirk minkų paleriną.

SMALA

Papeklės korespondentas

Dail. J. Juodžio paveikslas "Kęstutis prie Trakų", Brooklyno Ramovės dovana Laisvės Kovų Muzėjui Chicagoje.

VAINIKAS ANT PREZIDENTO A. LINCOLNO KAPO. ILLINOIS GUBERNATORIUS W.G. STRATTON PRIĖMĖ RAMOVENŲ DELEGACIJĄ

Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 40 metų sukakties proga Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Centro Valdybos pirmininkas Povilas Plechavičius ir sekretorius Antanas Rėklaitis Sąjungos vardu š.m. lapkričio mėn. 23 d. 1 val. p.p. uždėjo gyvų gėlių vainiką ant prez. A. Lincoln kapo Springfield'e, Ill. Vainiko uždėjimo delegaciją be paminėtų asmenų sudarė: Stasys Virpša, Dr. Budriai, skautės akademikės tautiniai rūbais: Margarita Lukaitytė, Lidija Žebrauskaitė, Birutė Strikaitytė, Diana Ragytė ir skautai akademikai: Kostas Troškūnas ir Rimvydas Sprindys. Vainiko uždėjimo iškilmėse dalyvavo ir vietinis L.B. narių būrys su skyriaus pirmininku Zigmu Kasilynu.

Po vainiko uždėjimo iškilmių Gubernatorius William G. Stratton savo Executive Mansion rūmuose 2 val. priėmė ramovėnų delegaciją. Šia proga Povilas Plechavičius ramovėnų vardu įteikė gubernatoriui stilingą lietuvišką liaudies meno kryžių, kurio autorius yra S. Čirpus. Įteikimo aktą perskaitė akademikė Margarita Lukaitytė. Gubernatoriaus poniai įteiktas raudonų rožių buketas. Gėles įteikė skautė akademikė Lidija Žebrauskaitė. Gubernatorius William G. Stratton aprodė delegacijai (viso buvo 12 asmenų) savo rūmų visus kambarius, paaiškindamas jų paskirtį ir istorinę reikšmę. Vizitas pas gubernatorių užtruko apie 30 minučių. Ta proga delegacija apžiūrėjo prezidento Lincoln namą, kuriame jis gyveno. Dabar tas namas yra tautinis muzėjus.

Delegacijos vizitą pas gubernatorių ir vainiko uždėjimo iškilmes daktarai Budriai nufotografavo ir nufilmavo kaip istorinės reikšmės įvykius.

Žemiau talpinamas gubernatoriui dovanos įteikimo aktas:

Dear Governor Stratton:

On the occasion of commemorating the 40th anniversary of the reestablishing of the Lithuanian Army, a wreath was placed at Lincoln's Tomb in Springfield, Illinois at 1:00 p.m. today, in the name of the Lithuanian Veterans Association "RAMOVĖ".

On behalf of said Association, we wish to thank you most cordially for your kind permission to lay that wreath, and for your gracious reception at your Executive Mansion.

On this occasion we also express our sincere respects to Your

VETERANŲ VEIKLA

Excellency as Governor of the State of Illinois and as proponent of the Displaced Persons Bill.

Please accept this symbolic gift a cross of Lithuanian folk-art as a token of our appreciation and thankfulness and as a reminder of our enslaved homeland, Lithuania.

Sincerely yours,
Povilas Plechavičius - President
Antanas Rėklaitis - Secretary

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ BROOKLYNE

New Yorko ramovėnai lapkričio 22 d. suruošė tradicinį Kariuomenės šventės minėjimą. Šiais metais jis buvo iškilmingesnis, buvo minima 40 metų sukaktis nuo kariuomenės atkūrimo.

Minėjimo vakaras įvyko Apreiškimo parapijos salėje 7 v.v. Scenon buvo iškviestas garbės prezidiumas iš visuomenės ir karių atstovų, įneštos vėliavos ir skyriaus pirmininkas A. Kirkyla tarė įžanginį žodį.

Už margai, J. Juodžio dekoruotos scenos, prigesintų šviesų nuotaikoje nuaidėjo choro žuvusiems už Tėvynę liūdni garsai. (Dainos pilnai pakaktų dviejų pirmųjų pscmų, būtų neištęsta ir geresnį įspūdį sudarytų). Susirinkę, kurių buvo pilnutėlė salė, stovėdami pagerbė žuvusius už Tėvynės laisvę karius.

Trumpą paskaitą skaitė V. Sidzikauskas. Kalbėtojas atidavė duoklę laisvę iškovojuusiems kariams. Tačiau nepamiršo prikišti gruodžio 17 d., kai kariuomenė parėmė nekalbėtojo partiją. (Lyg kariuomenei rūpėtų, partijos o ne krašto laisvė). Baigdamas jis, vis tik, pripažino, dažno mūsų politiko dar nesusprastą dalyką, jog jokia valstybė, maža ar didelė, net ir šiame atominame amžiuje, be karinės jėgos negali egzistuoti. Paskaitininkas padėkojo ramovėnams už jų pastangas išlaikyti lietuviškas karines tradicijas ir pareiškė viltį, kad jos dar bus reikalingos atkuriant laisvą Lietuvą.

Meninę dalį užpildė solistė V. Jonuškaitė, Skautų Vyčių Oktetas, kurio karinės dainos daugiausiai patiko, ir Tautinių šokių grupė, šauniai sušokusi margus mūsų šokius.

Minėjimo metu buvo surinkta 150 dol. aukų Laisvės Kovų muzėjui steigti Chicagoje. (Salėje kabojo J. Juodžio pieštas paveikslas, Kęstutis prie Trakų, kurį New Yorko ramovėnai paskyrė kaip savo dovaną tam muzėjui).

Jaunimas ir senimas turėjo geros progos pasižokti, atsigaihvinti ramovėnų bufete ir pasisotinti prie ponių paruoštų stalų.

Minėjimo pelnas skiriamas Lietuvos karo invalidams šelpti.

Vakaras buvo visais atžvilgiais pavykęs už ką tenka ačių tarti energingai ramovėnų valdybai.

A.L.

MANCHESTERYJE

1958 m. lapkričio mėn. 15 d. Lietuvos Veteranų Sąjungos "Ramovė" Manchesterio, Anglijoje, skyrius suruošė Kariuomenės šventės Minėjimą, kuris įvyko Manchesterio Blackley Instit. salėje. Paskaitą skaitė iš Londono pakviestas p. Bajorinas.

Po jos, neseniai prie "Ramovės" susibūręs, Scenos Mėgėjų būrelis suvaidino S. Lauciaus 1 veiksmo veikalėlį iš partizanų gyvenimo "Paslaptingoje zonoje" kurį režisavo p. Dainauskas.

Nors tai buvo tik pirmas minėtos grupės pasirodymas ir buvo jaučiamas stoka pasiruošimo, bet gausiai susirinkusiųjų minėjimas Manchesterio ir apylinkių lietuvių buvo šiltai printas ir nepagalėta dalyviams katučių.

Ypatingai gerai "senutės" vaidmenį atliko p. Laurinaitienė kuri yra trejų mažamečių vaikų motina, bet kuri surado laiko repetacijoms ir vaidinimo paruošimui.

Po vaidinimo buvo pašokta.

1958 m. lapkričio mėn. 16 d. Anglijoje buvo minima "Remembrance Day" t.y. žuvusiųjų abiejuose pasaulio karuose karių pagerbimas.

Ramovės Valdybos iniciatyva Ramovės vardu buvo padėtas vainikas ant Nežinomo Kareivio kapo Eccles. Ramovėnų būrys dalyvavęs apeigose su savo vėliava ir dviem vainikui asistuojančiom lietuvaite tautiniais rūbais atkreipė ypatingą susirinkusiųjų dėmesį. Taip pat Ramovėnų būrys buvo daugiausiai gausių fotografų ir filmuotojų pamėgtas objektas. Jo nuotrauka buvo įdėta Manchesterio Evening Chronicle laikraštin.

Ramovėnai buvo maloniai nustebinti kuomet apeigom ir po jų sekusiam parado maršui pro miesto burmistro Lord Mayor ir garbės svečių tribūną, būrys buvo pakviestas išsiriukuoti tuoj po British Legion užėmusiam pirmą vietą eisenoje. Po ramovėnų žygiavo Kariuomenės daliniai ir organizacijos.

Po parado ramovėnai in corpore buvo British Legion pakviesti į jų klubą, kur buvo pavažiinti.

Legiono pirmininkas padėkojo dalyvavusiems minėjime ir pakvietė ateinantiesiems metams.

B. Neklimas

Ramovės Manchesterio Anglijoje sk. p-kas V. Kupstys padeda vainiką ant Nežinomo Kareivio kapo Eccles. Kairėje — B. Navickaitė, deš. — E. Venckutė. Frank Stout nuotr.

Kariuomenės šventė Philadelphijoje
L.V. S-gos "Ramovė" Philadelphijos skyrius šiemet Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 40 metų sukaktį paminėjo lapkričio mėn. 15 d. Iš ryto, 9 valandą, šv. Andriejaus parapijos bažnyčioje, buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už žuvusius dėl Lietuvos laisvės karius, savanorius, partizanus, knygnešius ir visus laisvės kovų dalyvius. Pamaldų metu giedojo Lietuvos operos solistės p. Juzė Augaitytė. Gedulingas pamaldas laikė šv. Andriejaus parapijos klebonas kun. Juozapas Čepukaitis.

Vakare, 6 val., šv. Andriejaus parapijos salėje, įvyko iškilmingas minėjimas. Minėjimo pradėjo kun. J. Degutis sukalbėjo maldą prašydamas Dievo palaimos Lietuvai. Po to, minėjimą pradėjo skyriaus pirmininkas p. J. Česonis. Savo trumpoje kalboje apžvelgė savanorių nuotaikas 1919 metais vykstant ginti ir vaduoti savąjį kraštą nuo priešų. Skyriaus pirmininko kalbos metu buvo pagerbti savanoriai kūrėjai ir Vyčio kryžiaus kavalieriai prisegant jiems atitinkamus kaspinus.

Po Skyriaus pirmininko kalbos žodį tarė Lietuvos Vice-Konsulas p. Anicentas Simutis iš New Yorko. Pono Simučio kalba buvo graži, vaizdinga ir sustiprino visų viltis, kad mes Lietuvą atgausime ir atkursime dar gražesnę, negu ji buvo. Daug kartų jo kalba buvo palydima plojimais. Toliau sekė koncertinė dalis, kurią išpildė jaunosios solistės Zina Čikotaitė, Ona Matijošaitytė, Brigita Pumpolytė (smuiku) ir Anelė Kaulinytė (piano). Solistėms akomponavo vietos lietuvaite (pernai baigusi Philadelphijos konservatoriją) Shirley Gedminas. Jaunosios menininkės pasirodė gražiai ir daug šviesos įnešė į minėjimą. Toliau sekė linksmoji dalis: šokiai ir alutis. Lietuvos Laisvės Kovų Karo Invalidams paremti salėje surinkta \$51.80. Tautinės sąjungos vietos skyrius aukojo \$25.00. Gražų pavyzdį parodė Zina Čikotaitė atsiskaidama nuo savo honoraro, kurį paaukojo invalidams paremti.

Kun. Čepukaitis, suprasdamas minėjimo prasmę, jau kelis metus iš eilės duoda salę veltui. Ramovėnai dėkoja kun. Čepukaičiui

ir kun. Degučiu, kurie savo dideliu nuoširdumu ir pagelba padeda ramovėnams praveisti Kariuomenės šventės minėjimus.

Nuoširdžiai dėkingi ir ponui Anicentui Simučiu, kad savo atsilankymu ir gražia kalba sustiprino susirinkusiųjų beblėstančią viltį Tėvyne vaduojant.

Ramovėnai dėkingi ir ponioms: Česonienei, Jonienei, Impulevičienei, Mišliauskienei ir Sabaliauskienei, kurios parengė puikų bufetą ir savo darbu prisidėjo prie minėjimo pasisekimo.

A. Smilgis

Persitvarkė invalidų draugija

Š. m. rugsėjo mėn. 28 d. Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijos valdyba persitvarkė ir šiaip pasiskirstė pareigomis: Bronius Tvarkūnas - pirmininkas, Adolfas Eigelis - vicepirmininkas ir Jurgis Kiaunė - sekretorius. Draugijos nariai ir malonūs rėmėjai prašomi kreiptis šiuo adresu Bronius Tvarkūnas, 4316 N. Franklin Street, Philadelphia 40 Pa.

Uždėjus Ramovės Baltimorės sk. vaikiną ant žuvusio už Lietuvos nepriklausomybę ltn. S. Harris kapo kalba Lietuvos atstovas Washingtone J. Kajeckas. Mikrofoną laiko kpt. P. Labanauskas. Tarp lietuvių stovi skyriaus pirmininkas J. Jakubauskas.

ALDA nuotr.

CHICAGOS DON VARNO POSTO PASTOGĖJE

Tradicinis Don Varno vardo Amerikos Legiono posto šokių vakaras įvykęs spalio mėn. 25 d. Liet. Auditorijoje, praėjo su nemažu pasisekimu. Publikos atsilankė pilna salė ir visi susirinkusieji smagiai linksminosi su veteranais. Prie šio vakaro pasisekimo jo metu ar prieš jį prisidėjo šie nariai: N. Girdwain, B. Kvietkus, T. Mosteika, P. Mosteika, T. Lubert, E. Pocius, S. Samoška, B. Mikėnas, V. Lukas, J. Stanaitis, M. Mosteika, G. Jonikas, Ed. Šulaitis, Al. Kerelis ir kt.

—Posto narys K. Savickas, kuris yra posto ir L. Vyčių organizacijos patarėjas teisių reikaluose, per praėjusį narių susirinkimą rodė filmą iš savo kelionės po Europą. Jis Nepriklausomybės metais yra buvęs Lietuvoje ir treniravęs Lietuvos krepšininikus.

—Lapkričio mėn. 22 d. posto namuose, 6816 So. Western Ave. įvyko smagus pobūvis — "Turkey Hop and Polka Night", kuris sutraukė nema-

žą žmonių skaičių. Laimingieji čia laimėjo kalakutų Padėkos dienos stalui.

—Šiuo metu poste vyksta aštrios diskusijos dėl didesnio nelietuvių kilmės procento veteranų priėmimo į narių ciles. Dabar posto įstatuose yra nurodyta, jog nelietuvių kilmės negali būti primta daugiau kaip 3 proc. ir kai kurie veda kompaniją, kad būtų pakelta iki 15 proc. Tačiau šie šalininkų daug nesulaukia ir, atrodo, jog svetimtaučių mėgėjai čia negaus laimės.

—Posto narys, anksčiau buvęs jo vadas Jack Jatis-Juozaitis aktyviai reiškiasi politikoje ir yra Cook apskrities lietuvių demokratų lygos pirmininkas. Jis turi atsakingą tarnybą Chicago miesto burmistro raštinėje.

—Postas prisidėjo prie Sov. Sąjungos ambasadoriaus Amerikoje Menšikovo piketavimo, kuris įvyko lapkričio mėn. 15 d. Posto narys priklauso lietuviškų organizacijų vienetui, kuris rūpinasi raudonųjų piketavimo reikalais Chicagoje.

LIETUVOS VĒLIAVA LEGIONERIŲ PARADE

Š. m. rugsėjo mėn. 1-4 d.d. Chicagoje įvyko Amerikos legionierių konvencija ir grandiozinis paradas, kuriame dalyvavo iš įvairių vietovių organizuoti postai. Kiekurie tų postų yra pasivadinę skambiais ir reikšmingais lietuvių veikėjų bei nusipelnusių pagarbos vyrų vardais: Darius ir Girėnas, Don Varnas ir kt. Gi jų ypač paminėtinas ir reikšmingas Bostono Stepono Dariaus postas, nr. 317, kuris parade aužštai iškėlęs greta posto ir JAV nešė dar ir Lietuvos trispalvę vėliavą. Tai buvo nepaprastas atsitikimas, kad Amerikos legionierių parade buvo nešama ir Lietuvos vėliava. Tas parodė didelį ir tvirtą patriotinį nusistatymą Stepo Dariaus posto Bostone.

Mes irgi, čia Chicagoje, turime net du lietuvių legionierių postus su labai skambiais vardais, bet nei vienas iki šiol nepasistengė legionierių paraduose taip garbingai nešti Lietuvos vėliavą. Tiesa, jie vadinasi

E.Š.

lietuviški postai, tačiau Lietuvos vėliavų neturi. Tačiau ten susispietę legioneriai, kurie daugumoje ne tik su gražiomis lietuviškais pavardėmis, bet ir moka savo tėvų kalbą. Viename iš jų yra prisiglaudę daugiau šimto, atitarnavusių JAV. kariuomenėje ir priklausančių lietuvių jaunimo organizacijoms: Lietuvių Studentų ir Skautų Sąjungomis.

P. Erdvys

Lietuvių Veteranų Sąjungos

"R A M O V Ė"

Centro Valdyba

Chicago, 1958 m. spalio 22 d.
Bendradarštis Nr. 45

Liečia:

1. Centro Valdybos sveikinimas Lietuvos Kariuomenės 40 metų sukakties proga.
2. Sąjungos nario liūdijimą.
3. Sąjungos nario ženklelį.

I. Sveikinimas.

Žiūrėk Lapkričio mėn. KARĮ.

II. Sąjungos nario liūdijimas.

1. Jau yra atspausdinti nario liūdijimai-knygutės.

Kiekvienas Skyrius jų galės gauti tiek, kiek norės.

Liūdijimo-knygutės kaina - 20 centų.

2. Kartu su šiuo bendradarščiu siunčiama kiekvienam skyriui po 1 egz. liūdijimo knygutės.
3. Kyriai atsiunčia Centro Valdybos sekretoriui žinias kurį skaičių liūdijimų-knygučių skyrius užsisako.
4. Siunčiant užsakymus, kartu atišti ir pinigų už tiek liūdijimų-knygučių, kiek jų užsisakoma.
5. Liūdijimai-knygutės bus skyriams išsiūsti tuojaus, gavus iš skyrių užsakymus ir pinigus.

III. Sąjungos nario ženklelio

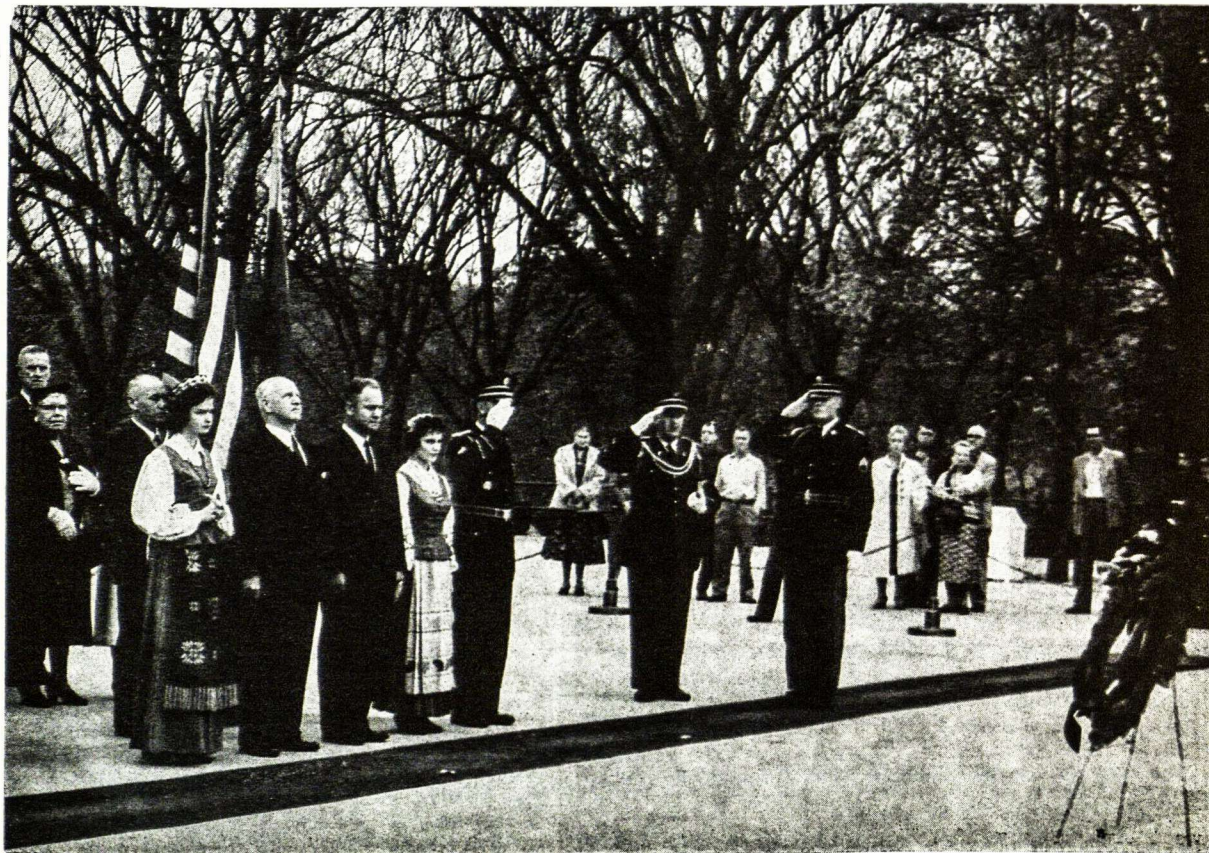
KLAUSIMAS.

A. Kaikurie Skyriai kelia mintį, kad būtų nustatytas, printas ir pagamintas viešam naudojimui Sąjungos nario ženklelis. Centro Valdyba savo posėdy š.m. rugsėjo mėn. 20 d. (protokolas Nr. 58, str. V) tai minčiai pritarė ir nutarė pirmoj eilėj organizuoti tokio ženklelio projekto paruošimą konkurso keliu.

E. Skelbiamos šios ženklelio projektui paruošti konkurso taisyklės:

1. Sąjungos ženklelis turi:
 - a) simbolizuoti Sąjungos karinę mintį.
 - b) būti tinkamu viešai nešioti.
 - c) būti bendrinio Sąjungos ženklu.
2. Konkurse gali dalyvauti kiekvienas Sąjungos narys.
3. Sąjungos narių dalyvavimas konkurse laikomas garbės reikalu.
4. Kiekvienas konkurso dalyvis gali siūlyti neribotą projektų skaičių.
5. Ženklelio vienas eskizas pateikiamas 4 x 4 colių dydžio, o antras siūlomo ženklelio dydžio.
6. Projekte gali būti ne daugiau trijų spalvų, neskaitant metalo ar pagrindinės ženklelio medžiagos.
7. Projekte nurodoma siūlomo ženklelio medžiaga ir pagrindinė kompozicija taip, kad dribtuvė galėtų ženklelį gaminti.
8. Konkursui siunčiami ženklelio eskizai pažymimi autoriaus slapyvardžiu. Į atskirą voką, ant kurio pažymima tik autoriaus slapyvardė, įdedamas raštelis, kuriame užra-

Baltimorės Ramovės sk. pirm. J. Jakubauskas lapkr. 15 d. padeda vainiką prie Amerikos Nežinomo Kareivio kapo. Greta jo Lietuvos atstovas Washingtone J. Kačeckas. ALDA nuotr.

Lietuvių Veteranų Sąjungos
"RAMOVĖ" Centro Valdyba

Chicago, 1958 m. spalio 12 d.

Bendrraštis Nr. 43

Liečia: I. Laisvės Kovų Muzėjaus ir žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo reikalus.

II. Nelaimėse sužeistų lietuvių karių šelpimo klausimą.

II. LAISVĖS KOVŲ MUZĖJAUS IR ŽUVUSIEMS UŽ LIETUVOS LAISVĘ PAMINKLO REIKALAI

1. Laisvės Kovų Muzėjaus Skyriaus prie Čiurlionio Galerijos Chicagoj organizavimas jau pradėtas. Jo atidarymas įvyks š. m. lapkričio mėn. minint Lietuvos kariuomenės 40 metų sukaktį. Bet muzėjaus plėtimas, turinimas eksponatais, tobulinimas ir tvarkymas pareikalauja dar daug laiko, darbo ir lėšų. Apie muzėjaus organizavimą ir rėmimą Skyriaus jau buvo pranešta š. m. birželio 9 d. bendraraščiu Nr. 41.

2. Žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklas. Paminklas nutarta statyti. Norima atkurti buvusį Kaune Karo Muzėjaus sodelį su jo turiniu, žinoma, mažesniame maste, priderinant vietos sąlygoms. Vieta—Jaunimo namų aikštė Chicagoje. Paminklo projektą ir sąmatą ruošia architektas inž. J. Mulokas. Paminklo statybą numatoma pradėti ateinančių pavasarį. Paminklo statybai akmenis padovanojo viena amerikiečių firma. Talkos būdu akmenys jau atgabenti į statybos vietą.

3. Lėšų klausimas. Laisvės Kovų Muzėjaus Skyrių įrengti, žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklą pastatyti ir sodelį sutvarkyti apytikriais apskaičiavimais reikės sutelkti \$5,000 — 6,000.

Sąjungos Centro Valdyba lėšų klausimu nutarė:

a) Įvykdyti aukų rinkimo vajú muzėjaus - paminklo reikalams.

b) Be Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" vąjaus talkon pakviesti L.K.K. Savanorių Sąjungą, B.rutininkes ir Šaulių Sąjungą.

c) Įpareigoti Lietuviių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Skyrius, kad jie Lietuvos kariuomenės 40 metų sukakties minėjimo dieną rinktų aukas atskirai invalidams šelpti ir atskirai muzėjaus - paminklo reikalams.

g) Vajui pasibaigus, surinktus pinigus Skyrių Valdybos persiunčia (money orderiais) Centro Valdybos išdininkui šiuo adresu: "Mr. J. Tumas, 4518 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill., U. S. A. iki 1959 m. balandžio 20 d.

h) Kartu su pinigais atsiųsti: — aukavusių sąrašus, jei aukos buvo rinktos aukų lapais, nurodant kas, kiek aukavo ir kas aukas surinko (aukų lapai); protokolus ar kitus dokumentus, rodančius kiek pinigų buvo surinkta per įvairius parengimus.

i) Lietuvos kariuomenės 40 metų sukakties minėjimo dieną surinktus pinigus (žiūr. šio bendraraš-

sio I. str. 3 p. c.) pasiųsti: — surinktus invalidams— Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijai šiuo adresu: Mr. B. Tvarškūnas, 4316 N. Franklin St., Philadelphia 40, Pa.; surinktus muzėjaus - paminklo reikalams — Sąjungos Centro Valdybos išdininkui duotu adresu (žiūr. šio str. p. g) iki š. m. gruodžio 1 d. Siunčiant muzėjaus - paminklo reikalams surinktus kariuomenės šventės dieną pinigus kartu pranešti, kiek skyrius ta proga surinko atskirai invalidams.

II. NELAIMĖSE SUŽEISTŲ LIETUVIŲ KARIŲ ŠELPIMO KLAUSIMU

1. Šį klausimą iškėlė Clevelando Skyriaus Valdyba. Skyriaus Valdyba mano, kad Sąjungos nariai ir kariai Sąjungai nepriklausantieji, sužeisti nelaimėse, turėtų būti visų Sąjungos skyrių talka sušelpti. Šelpimą, esą turėtų organizuoti Centro Valdyba, Skyriaus valdyba primena, kad š. m. New Yorke buvo smarkiai sužeistas gen. Pundzevičius. Jo būklė esanti bloga. Jis nebuvo apdraudęs. Ligoninėn jo nepriima. Lėšų gydymuisi neturi.

2. Išdiskutavus šį klausimą, prieita šių išvadų:

a) Tokiems atvejams Centro Valdybos pastangomis ir Sąjungos Skyrių atstovų susirinkimo nutarimu buvo suorganizuotas prie Centro Valdybos Savišalpos Fondas 1954 metais.

b) Daugumas Skyrių, tame skaičiuje ir Clevelando, Savišalpos Fondą ignoravo, nesiskaitė su daugumos nutarimu ir Fondui nustatytų įnašų iš narių nerinkdavo.

c) Nežiūrint to, Savišalpos Fondas savo kukliais ištekliais—pinigais, surinktais vieno-kito skvriaus, per savo 4 metų egzistavimo laikotarpį sušelpė ne vieną į ekonominį vargą patekusį Sąjungos narį ir Sąjungai nepriklausantį buv. Lietuvos kariuomenės karį.

d) Centro Valdyba visada buvo nuomonės, kad Savišalpos Fondas Sąjungai yra naudingas, būtinas. Bet daugumas Skyrių ir Sąjungos narių buvo kitokios nuomonės. Pagaliau Sąjungos narių daugumos nutarimu Savišalpos Fondas buvo likviduotas 1958 m. liepos 1 d.

e) Jei dabar vėl keliamas klausimas centralizuotai šelpti sužeistus nelaimėse karius, tai tas reiškia, kad vėl tektų galvoti apie atgaivinimą likviduoto Savišalpos Fondo. Nes kiekvienam atskiram atvejui daryti p'niginį vajú skyriuose, kaip siūlo Clevelando Skyrius, būtų netikslu. Tas reikalautų dažnaus didelio susirašinėjimo, daug darbo bei pastangų. O iš kitos pusės, po to kai Savišalpos Fondas tapo likviduotas Sąjungos narių nutarimu, būtų vedami dedamos pastangos šiuo metu vėl Fondą atgaivinti arba kitaip centralizuotai šelpimą organizuoti.

4. Nutarta:

a) Centro Valdyba tuo tarpu nebandys antru kart organizuoti šelpimą ištiktų nelaimės Sąjungos narių ir karų ne narių.

šoma: autoriaus pavardė ir vardas, adresas ir kuriam Sąjungos Skyriui autorius priklauso. Vokas užklijuojamas. Šis vokas ir eskizai įdedami į kitą voką ir siunčiami Centro Valdybos sekretoriui adresu; Mr. A. Reklaitis, 6643 So. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.

9. Projektai prisiunčiami iki 1959 m. vasario mėn. 15 d.

10. Ženkleio projektams patikrinti ir tinkamą atrinkti sudaroma Jury Komisija iš Sąjungos narių: Prof. S. Dirmanto, A. Rėklaičio, K. Oželio ir menininkų atstovo.

11. Konkurso Laimėtojas gauna iš

Centro Valdybos specialų padėkos raštą.

12. Projektai konkurso nelaimėję gražinami autoriams.

Jei autorius projektus dovanojanereikalauja jų gražinti - apie tai jis turi pranešti projektus siunčiant (žiūr. 8 p. šio str.).

b) Šį klausimą spręsti palikti kiekvieno atskiro Skyriaus nuožiūrai ir iniciatyvai, kai jo skyriaus narys, ar karys ne narys (skyriaus apylinkės) dėl iškiltos nelaimės yra reikalingas šelpimo.

P. Plechavičius, Pirmininkas
A. Rėklaitis, Sekretorius

Pastaba: Centro Valdyba atsiklausė Lietuvos Laisvės Kovų Invalidų Draugijos Valdybos, ar ji sutiktų, kad tradiciniai renkamos kariuomenės šventės dieną invalidams aukos ši kartą būtų paskirtos muzėjams - paminklo reikalams. Invalidų Draugijos Valdyba nuoširdžiai pritarė Ramovėnų kilniam sumanymui ir iš savo kasos atsuntė Centro Valdybai \$25.00 auką, o surinktų kariuomenės 40 metų sukakties minėjimo dieną aukų paskirstymą paliko spręsti Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Centro Valdybai.

d) Vajų baigti 1959 m. kovo 31 d.

4. Vajaus Komitetas. Vajui skatinti, propaguoti jį visuomenės tarpe ir derinti atskirų organizacijų vajaus pastangas sudarytas Chicagos rajonui Vajaus Komitetas iš M. Rėklaičio — Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Centro Valdybos atstovas, M. Kliuknos — L.K.K. Savanorių Sąjungos atstovas, A. Valatkaičio — Šaulių Sąjungos atstovas, G. Musteikienės — Birutininkių atstovė ir J. Butėno — Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Chicagos Skyriaus Valdybos atstovas.

5. Nurodymai Sąjungos Skyriaus vajaus reikalui.

a) Įvairūs parengimai ir aukų rinkimas lapais — svarbiausi būdai lėšoms telkti.

b) Vajaus pasisekimui užtikrinti Skyrių Valdybos ir visi Sąjungos nariai deda visas galimas pastangas, kad vajus būtų skyriuose tinkamai organizuotas ir sėkmingai pravestas.

c) Ramovėnai turi nesigailėti nei darbo vajų organizuojant, nei tinkamos aukos tam kilniam tikslui. Mūs nuoširdus rėmimas mūsų pačių organizuojamos istorinės lietuviškos šventovės išėivijoj bus skatinančių pavyzdžių kitiems.

d) Stengtis vajaus talkon pritraukti visas vietines lietuvių patriotines organizacijas. Ramovėnai kartu su Savanoriais, šauliais ir Birutininkėmis turėtų būti vajaus avangarde.

e) Labai svarbu, kad vietos biznieriai, profesijos asmenys ir, bendrai, finansiniai labiau pajėgūs nepaliktų neįnešę tinkamos aukos. Kaip iš jų didesnę auką gauti — Skyriaus Valdybos reikalas.

f) Centro Valdyba atsūs Skyriams atatinamą

skaičių projektuojamo paminklo ir sodelio foto nuotrauktų, kurias reikėtų įteikti stambesniems aukotojams, atsilankant pas juos asmeniškai. Tai gali turėti skatinančios įtakos dosniau aukoti.

LIETUVI DAILININKE!

Mūsų krašto okupantas sunalkino nepriklausomybės laiku sukurtus mūsų muzėjų turtus ir juose isterinius paveikslus.

Lietuvių Veteranų Sąjunga "RAMOVĖ" pasiryžo atkurti ir atstatyti buvusio Karo Muzėjaus Kaune istorinę dokumentaciją. Sąjunga, artimai bendradarbiaudama su mūsų dailininkų organizacijomis, kuria Lietuvos laisvės kovų muzėjaus skyrių prie esamos Čiurlionio Galerijos Čikagoje.

Malonūs dailininkai, jūsų istoriniai paveiksliukai užims svarbiausią ir reikšmingiausią to skyriaus dalį. Todėl mes prašome paskirti mūsų tautos istorijai savo gyvenimo kūrybos dalį.

Siūlome pasirinkti šias temas:

1. Pirmojo kareivio Povilo Lukšio mirtis dėl Lietuvos nepriklausomybės.
2. Pirmojo karininko Antano Juozapavičiaus mirtis ant Alytaus tilto.
3. Mūsų artilerija apšaudė lenkus ties Širvintais.
4. Mūsų peštininkai puola bermontininkus ties Radviliškio.
5. Mūsų kavalerija atakuoja bolševikus Zarasų fronte.
6. Klaipėdos atvadavimas.
7. Pirmieji savanoriai.
8. Įžygiavimas į Vilnių.
9. 1941 metais sukilimas prieš okupantą.
10. Jaunimas su ginklu rankoje prieš bolševikus.
11. Vytautas ties Juodąja jūra ir kiti istoriniai paveiksliukai.
12. Tremtiniai į Sibirą.
13. Sibiro kančia.
14. Pabėgėliai.
15. Tėvynės sargyboje.
16. Kražių skerdynės.
17. Šv. Kazimiero pasirodymas Lietuvos kariuomenei prie Polocko.
18. Pravieniškių skerdynės, Zarasų skerdynės ir t.t.
19. Mūsų buvusiųjų prezidentų, karalių, kunigaikščių portretai.

Dėl platesnių informacijų prašoma kreiptis šiuo adresu: P. Šeštakauskas, 4630 So. Paulina St., Chicago 9, Ill.

AUKOJO KARIUI:

1. Karosas Povilas, Conn. 5.00; 2. Ruokis Jonas, N.Y. 5.00; 3. Kačergius Vincas, Canada 4.00; 4. Braziulis Vladas, Ohio 2.00; 5. Butrimaitis Stepas, Ohio 2.00; 6. Jurgėla Petras, N.Y. 2.00; 7. Židonis Pranas, Ohio 2.00; 8. Grabauskas Jurgis, Canada 1.00; 9. Jablonskis B., Ill. 1.00; 10. Jonkutė Aug., Ill. 1.00; 11. Kacilauskas Juozas, Ill. 1.00; 12. Lakavičius Petras, NY. 1.00; 13. Lapurka J., N.Y. 1.00; 14. Vaičaitis P., Ohio 1.00;

KARIO jubiliejiniam Nr. išleisti aukojai:

1. LVS RAMOVĖ, Chicago Sk. 30.00;
2. LVS RAMONĖ Baltimore Sk.

25.00; 3. LVS RAMOVĖ Waterbury Sk. 25.00; 4. LVS RAMOVĖ Omaha Sk. 10.00; 5. LVS RAMOVĖ Philadelphia Sk. 10.00; 6. LVS RAMOVĖ Rochester Sk. 10.00; 7. Rėklaitis M., Ill. 5.00; 8. Valaitis J., Ill. 5.00; 9. Liorentas J., Ill. 3.00; 10. Tumas J., Ill. 3.00; 11. Ališauskas Kazys, Ill. 2.00; 12. Balčiūnas J. II. 2.00; 13. Česonis Juozas, Pa. 2.00; 14. Dabulevičius K., Ill. 2.00; 15. Gasparėnas Kazys, Pa. 2.00; 16. Genys P., Ill. 2.00; 17. Juras S., Ill. 2.00; 18. Mieželis V., Ill. 2.00; 19. Oželis K., Ill. 2.00; 20. Pušneraitis J., Ill. 2.00; 21. Sautzys Vincas, Pa. 2.00; 22. Vepštas J., Ill. 2.00; 23. Ambrozijus B., Ill. 1.00; 24. Barusevičius Henrikas, Pa. 1.00; 25. Čigas J., Ill. 1.00; 26.

Didelis Petras, Pa. 1.00; 27. Dilba Algis, Pa. 1.00; 28. Eigelis Adolfas, Pa. 1.00; 29. Garbenis V., Ill. 1.00; 30. Grigaravičius S., Ill. 1.00; 31. Jurskis Alfonsas, Pa. 1.00; 32. Karalius Vytautas, Pa. 1.00; 33. Karosas Povilas, Conn. 1.00; 34. Kaulinis Kazys, Pa. 1.00; 35. Leknickas K., Ill. 1.00; 36. Liškevičius A., Ill. 1.00; 37. Lušaitis Juozas, Pa. 1.00; 38. Mitalas Petras, Pa. 1.00; 39. Mockūnas Simas, Pa. 1.00; 40. Stelmokas Jonas, Pa. 1.00; 41. Stiklorius Jonas A., Pa. 1.00; 42. Šileika Antanas, Pa. 1.00; 43. Tyrulis P., Ill. 1.00; 44. Žilys P., Ill. 1.00; 45. Žitkus P., Ill. 1.00; 46. Bagdonavičius Vladas, Pa. 0.50; 47. Mackonis Juozas, Pa. 0.50;

ATSKIRO NR. KAINA — 60c.

Dukart savaitinis, leidžiamas Vilties D-jos. Išeina Clevelande pirmad. ir ketvirtadieniais. Redaktorius: Balys Galdžiūnas.

PRENUMERATA: metams \$8.00.
Atsk. Nr. kaina 10¢.

Adresas:
1272 E. 71st St., Cleveland 3, Ohio

Prenumerata:

Metams	— —	\$4.50
Pusei metų	— —	\$2.50
Atsk. Nr.	— —	10 centų

Adresas:
911 W. 32nd ST., CHICAGO 8, ILL.

JURGIS REKEŠIUS

LIETUVIS LAIKRODININKAS

65-39 A Grand Ave., Maspeth 78, N. Y.
Tel. TWining 4-7327

Gerai atliekami taisymo darbai ir
parduodami nauji laikrodžiai

KARIO LEIDINIAI

gaunami pas KARIO platintojus:

H. Sienkievičiaus KRYŽIUOČIAI,
istorinis romanas

I tomas

\$3.50

II tomas

\$3.50

III tomas

\$3.50

KARIO skaitytojai, užsisakydami tiesiai iš KARIO, visus tris tomus gauna tik už \$8.00.

Phone: PProspect 8-5374

BALYS RADIO & TELEVISION
SALES - SERVICE

Electrical Appliances - Gifts - Records
Cards - Films

2646 West 71st St., Chicago 29, Ill.

DARBININKAS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRASTIS!

Išeina du kartu per savaitę

Kaina metams		\$6.00
Brooklyne		6.50
Užsienyje		6.50

Prenumerata JAV ir užsienyje:
Metams — \$6.00, pusmečiui — \$3.00,
atsk. nr. — 60c. Skelbimai pagal susitarimą. Pinigus siūsti šiuo adresu:

L. BILERIS, c/o KARYS,
916 Willoughby Ave.,
Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.

Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.

KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją dvi savaites prieš išleidimą.